X. Évfolyam. Budapest 1900. junius hó 27 50 908 szám.

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magy. Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt: Főszerkesztő és kiadóért felelős: Forster Géza az OMGE. igazgatója. Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az OMGE. szerkesztő-titkára. Társ-szerkesztő: Suday Barna az OMGE. titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Kérelem az OMGE. tagjaihoz.

Felkérjük egyesületünk T. tagjait, hogy lakhelyváltozásaik bejelentése alkalmával uj lakhelyük (utolsó posta, megye) pontos megjelölésén kivül egyuttal megnevezni sziveskedjenek azon lakhelyüket is, a melyre eddig a „*Köztelek*“ lappéldányait kapták, hogy a lapküldés körül minden zavar vagy tévedés elkerülhető legyen. *Igazgató.*

Értesités az OMGE. tagjaihoz.

A nagyméltóságu földmivelésügyi miniszter ur közbenjárásával a cs. és kir. hadügyminiszter ur a jégverés elleni károk meggátlása céljából a viharágyuk töltésére szükséges robbanó lőpor beszerzését a budapesti, gyulafehérvári, kassai, komáromi és temesvári tüzérségi szertáraknál, a nagyszebeni, beszterczebánya és pozsonyi fiókszertáraknál és továbbá: az aradi müszaki tüzérségi kezelési osztálynál kilogrammonként 76 fillér mérsékelt árért engedélyezte.

Értesitem tehát az „OMGE.“ t. tagjait, hogy a lőpor beszerzésére szükséges igazolványokat a titkári hivatalnál 40 filléres levélbélyeg beküldése ellenében szerezhetik be.

Igazgató.

Pályázat.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület“ alapitó és évdijas tagjai részére tagsági oklevelet szokott kiadni. Ezen oklevél müvészi kivitelére sulyt helyezvén, — ezennel nyilt pályázatot hirdet ezen oklevél rajzának elkészitésére. A legjobbnak talált oklevél 400 koronával fog dijaztatni.

Az oklevél rajzának jelképeznie kell az egyesület alapszabályszerü működését, mely czélból az egyesület alapszabályai a pályázóknak rendelkezésére bocsájtatnak.

Az oklevél nagysága: 65/50 cm.

A pályázatok *folyó évi augusztus hó végéig* az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület“ Igazgatóságához Üllői-ut 25. (Köztelek) nyujtandók be.

Forster Géza,
az OMGE igazgatója.

A buzakirály.

Ismét küszöbén állunk Péter Pál napjának, amely kétségtelenül a gazdakalendárium legnevezetesebb napja, mert általában ekkor szokott megkezdődni az aratás. Sajnos, a gazda évenként csak egyszer fogathatja meg a mezőgazdasági termelésbe fektetett tőkéjét, még pedig Magyarországban a befektetett tőke aránytalan nagy százalékának gabna alakjában kell értékesülnie, ezért aztán valóságos nemzeti érdek füzödik az aratás sikerére. Óriási pénz- és munkaáldozat válhat semmivé s a nemzet legfontosabb erőforrásában pangás állhat be, ha az aratás nem sikerül. A buza ma még a király ebben az országban. Király és zsarnok, amelytől egyenesen ezer és ezer exisztenczia függ.

Ezt a függést keservesen érezzük, kivált ilyenkor, aratás előtt, az egész országra ránehezedik a bizonytalanság nyomasztó érzése. Valóságos osztozkodási pör tárgya ilyenkor a buza. Hitelező, adót szedő, munkás arra vár; kereskedő, börzelovag a buza forgatása után akar megélni. Megélni az egyik elönyös eladásából, a másik olcsó megvásárlásából. Micsoda rendkivüli ellentétje ez az érdekeknek! mily nagy gazdasági élet-halálharcz folyik itt le, amely sohasem fog enyhülni, hanem mind szertelenebbé válik s mindinkább több érdeket állit táborba.

Ha csak módját találnánk, de szivesen is detronizálnánk a buzát, hogy az értékesitésével járó nagy küzdelmektől megszabaditsuk a gazdasági életet. De a buzakirályt ami nemzedékünk nem foszthatja meg trónjától. Nem lehet teremteni más kulturát, mely annak rengeteg birodalmát betöltheté és ami a fő, nincsen pénz ehhez a vállalkozáshoz. Az aratás tehát országos ügy marad itt beláthatatlan időkig. És országos kérdés marad a buza ára is, bármint mosolyogjanak ezen a modern közgazdászok.

Lám ipari téren a kartelek erkölcsi jogosultságát mi is elismerjük, ha ezek pusztán valamely ipari vállalat létfeltételeit biztositják. De nem csak ezeket, hanem még a nyereség kapzsi fokozására szolgáló karteleket is türnünk kell, ugyannyira, hogy alig kerül kezünkbe háztartásbeli czikk, amelylyel karteladót ne fizetnénk. Mily különös kivétel, hogy

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE, BUDAPEST, V. ker., ALKOTMÁNY-UTCZA 31. sz.

A V. Vermorel villefranchei gyár világhirü „Eclair“ peronospora fecskendőinek „La Torpille“ kénporozó- és „Excelsior“ szénkénegező gépeinek kizárólagos magyarországi képviselete.

Ajánlunk a cséplési idényre mindennemű kenőcsöket kőszeneket olajokat ponyvákat és zsákokat legelsőrangu minőségben.

Ia. aussigi Rézgálicz Ia. sublimált Kénpor Dr. Aschenbrandt-féle bordói és rézkénpor

és mindennemű szőlővédekezési czikkek és anyagok bevásárlási forrása.

Mai számunk 20 oldal.

ebben a korban csak a buzaár javitását czélzó törekvésekben látnak tulzást, csak a buza értékesitési feltételeinek szabályozása és biztosabb alapokra fektetése elől térnek ki, hivatkozva arra, hogy a természetes hullámzások törvényeivel daczolni nem lehet. Hát a vas- meg a petroleumkirályok miért daczolhatnak? Külön kiváltságuk van talán arra, hogy a fogyasztókra hárítsák át létfeltételük terheit; több joguk van ehhez, mint a mezőgazdasági iparnak, amely a nemzet termelő erejének sokszorta szélesebb körét képviseli? Bizonyára nincs több joguk, csak a helyzetük előnyösebb, hogy védekezhessenek; ez a helyzetbeli előny pedig még nem erkölcsi alap.

Kenyeret mindenki eszik ebben az országban és erre a letagadhatlan tényre alapitják azt a tételt, hogy a gazdák kivánsága: a magas buzaár voltaképen a fogyasztók legnagyobb kontingensének elemi szükségletével: tehát legnagyobb érdekével szemben áll. Nem válik be ez a szembeállitás sem a valóságban. A buza árában beálló csökkenés előnyét az ipar és kereskedelem nem adja át a fogyasztónak vagy csak alig érezhető előnyöket ad át. Kérdezzük meg Budapest munkásait, hogy a 6 forintos buza idejére emlékszik-e s az ezt követő 12 forintos buza korszakát vajjon feljegyezte-e rossz emlékei közé? Bizony sem ez nem sujtott, sem az nem javitott helyzetén annyit, hogy csak számba is vehette volna, mert a tőzsdén jegyzett nagy numerusok, mire zsemlye vagy kenyér alakjába kerülnek akár pluszokban akár minuszokban, lemorzsolódnak és tizedesekké változnak át.

Tessék utána nézni: ha egy szerény polgári család naponta két forintot költ háztartásbeli és élelmi czikkek beszerzésére, ebből kenyérért és lisztért 20 krajczárnál többet nem ad. Ebbeli kiadásainak tehát legfeljebb egytizedrészéig van érdekelve a buza árát illetőleg. Vegyünk ezzel szemben egy másik háztartásbeli czikket, a petróleumot, amelyért naponta 10 krajczárt ad ki az a család. Most már csupán egy kis petróleum-kartel kell, hogy a naponta szükséges kőolaj ára 2 krajczárral emelkedjék és hogy ez a magasabb ár állandóvá is váljék; mig a kenyérre forditott kiadást csak rendkivül magas buzaárak emelhetik 2 krajczárral s ezek sem állandóan. Mig azonban kartel révén a szükségleti czikkek egész sorozata emelheti a család kiadásának 90 perczentjét, addig a buza áralakulása a legfeljebb 10 perczentet kitevő kiadás csekély változására folyhat be. Ez a valódi szembeállitása a fogyasztó érdekeinek a mezőgazdasági ipar érdekeivel. De ami rendkivül figyelemre méltó, ez az, hogy mig a petróleumért tulfizetett két krajczárok, a gyertyáért, vasért, szénért fizetett fillérek milliókat kitevő özönével együtt, aránylag szük termelési téren, kevés marokban gyülnek össze, addig a buzaáremelkedés konzekvenciájaként tulfizetett két krajczár a nemzeti termelés legszélesebb terén adja meg a tőkének és munkának a gyümölcsözés feltételeit. S ha meggondoljuk, hogy egy négytagu család napi 2 krajczárnyi tulfizetése ebben az országban évi 20.000,000 forintot tesz ki, ugy előttünk áll a mezőgazdaság végtelen nagy érdeke a fogyasztók elenyésző csekély megterheltetésével szemben.

Nem szabad tévedésben lennünk az iránt, hogy a nemzeti termelés legfontosabb biztositéka és védelme a jó buzaár. Küzdeni ennek bevövetkezéseért s szabályozásáért, küzdeni ezt a védelmet veszélyeztető visszaélések és beavatkozások ellen, bármely oldalról és bármily ürügy alatt jöjjenek azok: ez olyan feladat, amely bizonyára közelebb áll ennek az országnak létérdekeihez és szilárdabb erkölcsi alapra helyezkedhetik, mint egy petróleum-kartel ügye.

A buzakirály beláthatlan hosszu időkig uralkodni fog még fölöttünk. Uralma mindaddig fokozodó bizonyalansággal veszélyeztetheti a mezőgazdasági termelést, mig megengedjük, hogy az a nyerészkedés s a spekuláczió fejős tehene maradjon. Aligha marad más hátra a távolabbi jövőben, minthogy a véres marakodásoknak erre a nagy koncára maguk az államok boritsák le a buzamonopolium abroszát s ekként ezt a reánk nehezedő osztozkodási pört megszüntessék. Ma azonban ez csak ábránd tárgya. Ma még verekedni kell a becsülettel megtermelt kenyér-gabnáért és résen kell állanunk az összetartás nagy hadseregével, hogy ezt a konzervált alakját a nemzeti munkának gyümölcsző értékben magtartsuk. *B. B.*

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

Takarmánymagvak termeléséről.

III.

A fentebb elősorolt aknál sokkal olcsóbb a *baltacim* magja, de termelésével mégis érdemes foglalkozni ott, ahol mint takarmánynövényt a fordába bevettük, egyrészt mert a vásárolt mag mindig drágább a saját termésünknél, másrészt azért is, mert az ára néha elég magasra szökik.

A baltaczim rendszerint amugy is csak egykaszálatu lévén s különben is virágzáskor kaszáltatván, a magtermő terület kijelölése elég könnyű.

Dusan virágzó, nem tulsürü és nem tulmagasra nőtt baltaczimet válasszunk magtermelésre. Miután az aranka egyáltalán nem bántja a más különös gyomkisérője sincsen, de magja egyébként is elég könnyen kitisztitható, a gyomok irtása sem fog sok dolgot adni. Magtermését veszélyeztető rovarellensége nincsen s igy a siker mindig az időjárástól, illetőleg a virágok egyenletes termékenyülésétől függ. Ez azonban néha s különösen egyes vidékeken sok kivánnivalót hagy fenn, ugy hogy a dus virágzáshoz arányitva, a maghozam csekély marad. Nyirkos, ködös időjárás esetén néha megtámadja a listtharmat, mely hamarosan a szárrészeket, hanem a magvakat is ellepi, ilyenkor a termés vetőczélra is kevesebb értékű, eladni pedig épenséggel nem lehet.

A magbaltaczim aratása az köves takarmányfélék között a legtöbb elővigyázatot igényli, mert igen hirtelen érik s magvai a gyenge kocsányokról csekély érintésre is leperegnek. Sokszor az egész termés sikere alig pár órai időközön fordul meg, azért is az érés időszakában állandóan felügyelet alatt tartunk azt s ha azt látjuk, hogy a legalsó és legfejlettebb szemek, melyek már előbb sötétbarna szint öltöttek, tüskés széleiken száradni kezdenek, de könnyebb érintésre még nem törnek le, ugy azonnal fogjunk hozzá az aratáshoz olyan erővel, hogy azt rövid pár óra alatt elvégezhessük. Mindig jobb az aratási munkát este vagy hajnalban harmattal végeztetni, de különösen szükséges ez akkor, ha kissé megkésettünk vele. A learatott baltaczimet azonnal gyűjtessük nagyobb markokba, melyekben laza fekvésénél fogva igen hamar kiszárad s aztán egyenesen ponyvás szekerekre rakatható. A markokat feljpiszkálni, szétszedni nem szabad, favillával alája nyulva, egyszerre kell azt felemelni s a szekérre feladni.

Magát a szekeret a ponyva szélétől felfelé folytonosan szükitve rakassuk, hogy az elkerülhetetlenül lepergő magvak mind a ponyvára jussanak.

A kazalba rakott magbaltaczimet legczélszerűbb télen, száraz fagyokkal csépeltetni, mikor is a személyzet ráérvén, házi erővel végezhető a munka. Szokták gőzgéppel is csépelni és nyomtatni is, legczélszerűbb azonban a kézi csépelés a következő módokon: A kazal végén annak szélességében megfelelő hosszuságu szérűt készittetünk s azt keményre és simára sulyoltatjuk. A megkezdett kazalból erre a szérűre le a baltaczimet, hol arról 2—3 pár favillával ellátott munkás a magvakat párszori forgatás közben gyengén leütögeti. A jó érett mag igy mind a szérűre kerül, a szalma pedig nem lesz tulságosan összezuzva s mint értékes birkatakarmány a szérű végében kazalozható.

A szérűn összegyűjt törmeléket időközönként összegyűjtve ott helyben átrostáljuk s teljesen kitisztitott állapotban a magtárba vitetjük.

A baltaczimmag igen könnyű s ha hektoliterje 33—34 kgrot nyom, ugy már igen jó minőségű, ennek megfelelőleg a kat. holdanként elérhető termés aránylag csekély, de különben is az egyes vidékek s az időjárás szerint a termésátlag nagyon eltérő, kat. holdanként 2 q. silány, ellenben 5—6 q. igen kitűnő termésnek tekinthető.

Ára métermázsánként 8 frt körül szokott lenni, de kivételesen felszökik 15—16 frtra is.

Magtermelés szempontjából figyelemre méltó még a *tavaszi bükköny* is, annál is inkább, mert tarlójába jó sikerrel vethetünk őszi gabonát, különösen rozsot!

Daczára annak, hogy mint takarmánynövény rendkivül el van terjedve, magtermése aránylag csekély gondot forditanak a gazdák s csaknem állandóan szükében vannak a magnak s ennek azután a keverékvetéseik vallják kárát, mert azokba a minőség rovására a bükköny helyett igen sok zabot kevernek. Annyi biztonyos, hogy nem valami bőven terem magot és aratása éppen a legsürgősebb nyári munkák idejére esik, amikor a gazda amugy is rendkivül el lévén foglalva, a különben is alacsony piaczi áru bükköznynyel nem ér rá sokat bibelődni.

De azért kellő beosztás mellett javithatunk ezen az állapoton s termésből illő hasznot huzhatunk. Termelését leginkább olyan gazdaságokban ajánlanám, ahol a rozsot részben még fekete ugarba vetik, itt az ugart igen szépen pótolhatja anélkül, hogy a rozstermés veszélyeztetve lenne.

Igyekezzünk azt tavaszszal, amint a földhöz hozzájutunk, azonnal elvetni, hogy jöj érési ideje előbb következzék be, amikor a

gabonafélék aratása még nem annyira sürgős, hogy a munkásoknak másra időt ne engedne.

Ha ezt bármi okból nem tehetnénk, ugy halasszuk a vetést április elejére, hogy igy aratása is későbbre, esetleg a zabaratás végére esék.

Ott ahol az ugar pótlására a rozs elővetéménye gyanánt fordába osztjuk a magbükönyt, ott a talajban természetesen nem válogathatunk, mert a sorrendet be kell tartanunk, de ha soron kivül termeljük, akkor igyekezzünk az igényeinek legjobban megfelelő helyet kiválasztani. Buja talajon a bükkönyrendkivül elhatalmasodik, bőven és soká virágzik, de igen rosszul terméknyül s igy aránylag tőbb munka mellett csekély termést ád.

Silány talajon a szárrészek fejlődése gyenge marad s bár a termékenyülés elég tökéletes, némely rovarellenségek s esőzés a kedvezőtlen időjárás tehetik kérdésessé a sikert.

Azért, ha szabadon választhatunk, ugy bükkönyalá mindig régebben trágyázott, de nem kimerült, lehetőleg hullámos vagy oldalas és az uralkodó szelek ellen némileg védett területet jelöljünk ki.

Sok vitára ad okot az a kérdés is, hogy a magbükönyt tisztán vagy zabbal keverve vessük-e? A bükkönymag kereskedelmi érléke csak akkor teljes, ha az semmiféle más maggal keverve nincsen, azért aki eladásra termeli, az mindenesetre tisztán vesse, habár igy az aratás sokkal vesződségesebb. Házi szükségletre mindég jó a bükköny közé némi kevés zabot is vetni, hogy arra felkuszva, virágait és hüvelyeit tökéletesebben fejleszthesse és aratása is könnyebb legyen.

Sok zabbal ne keverjük, mert az nehezíti a takarmánykeverék arányos összeállitását, kiválasztani pedig csakis triőrőzéssel lehet, ami lassu és költséges munka.

Leghelyesebb lenne még háziszükségletre is egészen tisztán vetni a bükkönyegy részét, hogy igy az évenként szükségelt tiszta magkészletet biztositsuk.

Szokás a magbükönyt sürü sorokba is vetni, ugy mint a gabonát, mikor is kat. holdanként 80—100 kiló a magszükséglet, helyesebbnek tartom azonban a 24—26 centiméter sortávolságu, de viszont a sorokban némileg sürübben eszközölt vetést, mert az ilyen tapasztalásom szerint jobban elbokrosodik és fejlettebb magvakat hoz; ilyen vetéshez kat. holdanként 70—80 kiló mag szükséges.

A zabot leghelyesebb a bükköny elvetése után annak soraival keresztben s ugyancsak 24—26 cm. sortávolra vetni jó ritkásan, hogy kat. holdjára legfeljebb 15—20 kiló mag jusson.

(Vége köv.)

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: **Kovácsy Béla.**

A legjobb hidlás.

Többször volt már e helyen hangoztatva, hogy a lóistállóban oly nagy előszeretettel alkalmazott fahidlás, különösen ha rosszul van szerkesztve, mint a hogy legtöbbször van is, egyáltalában nem jó s a rajta álló állatok egészségére határozottan káros. Hangoztattuk azt is, hogy lóistállóban igáslovak istállójába nemcsak a legolcsóbbnak, hanem határozottan a legjobbnak a homokhidlásokat tartjuk. A mily egyszerünek s talán nevetségesnek is látszik ez állításunk, ép olyan sokoldalu előnynyel kinálkozik a homokhidlás, amelyet itt épen ecsetelni akarunk több helyt végzett kiséletek alapján.

Az egyenletes meleget tartó homokhidlason puhán állanak a lovak s e tekintetben a homokhidlással semmiféle egyéb hidlás nem versenyezhet. Másféle hidlásokon, ha azok nedvesek, tehát főleg télen, legkivált öregebb, de fiatal lovak is felkelés alkalmával kicsuznak, pártatiprást, vagy másnemű sérülést okozván maguknak. Rosszul szerkesztett fahidlások alatt meggyülik a vizelet, de beveszi az magát a fába is és folyton tartó rothadást eredményezvén ott, az istálló levegője csipős ammoniákgázokkal telik meg s ez főleg a szem, de a légzőszervek ártalmára is van.

Ez az esbetőség homokhidlásoknál nem fordulhat elő, főleg ha lapát segélyével, a homoktömeg minden két hétben felkevertetik, felül néhány lapát friss homok szóratik reá. A homokhidlás a kovácsszámlát nagyon megcsappantja, mert minden egyéb hidlásnál jobban kiméli a patkót. Áll ez különösen télen, midőn a lovak 14—16 órát töltenek naponta istállóban. Tekintethe veendő továbbá az is, hogy benne kitünő réti, de mindenféle czélra alkalmas trágya nyeretik, amely a hig ürüléket az utolsó cseppig magába veszi. De megtakarittatik általa az egyéb hidlásoknál előforduló tatarozási költség is, mert a homoknak a nélkül is csekély költséget igénylő időközönkénti kicserélése bőven kárpótoltatik azon nyereséggel, mely a hig ürüléknek utolsó cseppig való felfogása által éretik el, ami más hidlásoknál csak igen költséges berendezés mellett volna elérhető. Csupán arra kell sulyt fektetni, hogy az egész homokmennyiség évente legalább egyszerkihordatván, frissel cseréltessek fel s hogy időközönként lapáttal az egész homokmennyiség összekevertessék s felületére vékony friss homokréteg hintessék.

A vizeletet levezető csatornákra szükség nincs s ez az építkezésnél magában véve is jelentékeny megtakaritás. Csupán arra kell vigyázni, hogy az állás oly hosszu legyen, hogy a vizelet — kanczáknál is — ne a járdára, de a homokra essen. Azonban a leggnagyobb lovak részére is 3·54 m. (jászollal együtt) hosszu állás elegendő.

Egészen mindegy, hogy a homokréteg mily vastag s hogy a homokréteg alatt a talaj milyen. Hogy azonban a homokból minél jobb trágya készüljön, czélszerű ha előbb jól megdöngölt agyagréteget fektetünk, hogy ezen a leszivárgó vizelet át ne ereszteses. Ezen agyagréteg vastagsága 15—20 cm. legyen s e felibe tegyük ezután az 50—60 cm. vastag homokréteget, amely átnedvesedvén, természetesen ülepedni fog, miért is 10—15 cm.-rel egyenlőbb, vastagabb legyen, mint a minőnek jeleztük. Sulyt kell fektetni arra is, hogy a lő eleje alatt az állás valamivel magasabb legyen, mert a lóra nézve általában előnyösebb, ha eleje valamivel magasabban van. Arra is vigyázni kell, hogy a jászol, illetve rács ne legyen tulságos magasan, mert ez hajlott hátat fog eredményezni.

A homokhidlás előnyei közé sorolandó az is, hogy patkányok, egerek meg nem fészkelhetik magukat benne, ami pedig egyébfélé hidlással ellátott istállókban — az aszfaltól eltekintve — elég gyakori eset.

A 60 cm. vastag homokréteget elegendő évente egyszer kihordani. Különben pedig hetenkint egyszer friss homokot kell vékony rétegben felhordani.

Egyetlen hátránya a homokrétegnek, hogy a lovak porosak és sok tisztitást igényelnek. E hátrány azonban inkább csak látszólagos s csupán addig tart, mig az ujonnan behordott homok száraz. Ha egyszer a homok átnedvesedett, többé por nem veretik fel, de vékony réteg állandó alom által megakadályozható az is, hogy a frissen behordott homok port verjen fel.

Horváth L.

GAZDASÁGI NÖVÉNYTAN.

Rovatvezető: **Mezey Gyula.**

Kivesző zabvetés.

S. M. *Bátorkeszől* (Esztergommegye) beteg zabot küldött be a következő sorok kiséretében:

„A mellékelt zabvetés betegségének meghatározását és a védelemre utbaigazitást kérek. Tájékozásul megjegyzem, hogy a zabot márczius közepén vetettem, elővetéménye tengeri volt.

A növény szépen kikelt, de május hó első napjaiban észlelhető lett, hogy beteg a tábla különböző helyein, foltokban a zab rendes színét elvesztette és lilavörössé lett, mint az a most beküldött nehány szálon is észlelhető.

Az igy elvátozott növény néhány folton kiveszett, másutt megritkult, mig némely folton ugyszólván nem is veszett ki belőle semmi, hanem május végére visszanyerte rendes színét, de fejlődésben nagyon visszamaradt. Eleinte hajlandó voltam a fagyoknak tulajdonitani, ez azonban ki van zárva, mert ezek a hibák egy 70 magyar holdas táblán léptek fel, de ez a tábla egy ut által két részre van osztva; az ut egyik felén a zab gyönyörü szép, mig az ugyanolyan fekvésü és vele egyidőben vetett másik felén már a hibák láthatók. A gazdaság másik részén levő zab kifogástalan.

Az egyik tábla trágyázott zabosbükönyben szintén foltonkint a zab beteg. Az uradalom egy másik gazdaságában teljesen hasonló betegség következtében egy zabtáblát ki is szántottak."

A *bátorkeszi* kérdésttevő levelét, melyhez beteg zabot mellékelt, f. hó 7-én keltezte. Erre az időre a beküldött zab igazán nyomorult fejlettségben volt; megmértem a növényeket s ezek hossza a tőtől legmeszebbnyuló levél hegyéig 10—12 cm. között ingadozott.

A mint már a beküldő is megemliti, kérdésében feltünik a növények lila színe, mely a tövön veresberna színbe megy át.

Egyes levelek elszáradtak már, azok pedig, a melyeket nem ért e sors, sötétzöldek. A leveleken más gombát, mint a *Cladosporium herbarum*-ot nem látni.

Mevizsgálva a zab gyökérzetét, szembeötlik, hogy a gyökérzet egyes helyeken bogos, azaz sok rövid ágat hajt. Ilyen helyeken azután vagy egymagában egy, vagy egymástól nem nagy távolra több fehér pettyet veszünk észre akkorákat, mint egy kisebb gombostű feje.

Mikor e fehér pettyeket észrevettem, mindjárt arra gondoltam, hogy a *Heterodera Schachtii* nevü féreggel van dolgom s a górcsői vizsgálat feltevésemet igazolta is. A górcső alatt a fehér pettyek czitromalaku tömlőt mutattak, melyek telve voltak kerülékes petékkel, a melyek legtöbbjében meglátszottak a leendő álczák, amelyek nyulánk teste, mint a fonott kalács vagy mint valami nyolczas (8) tüöttek át a peteburkon; egy-egy czitromalaku tömlőben körülbelül 300 petét lehetett megolvasni.

E tömlők a czukorrépa veszélyes ellenségének a *Heterodera Schachtii* nek vagy a mint közönségesen nevezni szokták, a *répa nematódának* nőstényei, melyek most érett állapotban áttörték a zab gyökérzetét, a melyben éltek. E nőstényekből az álczák kiszabadulnak, elszélednek a talajban s az abban levő, nekik megfelelő növények gyökereibe behatolnak; ezekből táplálkoznak, e táplálék rovására megnőnek s ha ivarérettségüket elérték, épugy, mint a most a zabon látható nőstények, kiszabadulnak a gazdanövényből.

Röviden elmondva, ennyiből áll a férgek életmenete. Természetesen, ha sok álcza kerül valámely növénybe, ennek a növény kárát vallja.

Növényekben a Heterodera nem igen válogat, mégis az eddigi tapasztalatok azt bizonyitják, hogy főleg a burgundi répa s elsősorban a *czukorrépa* az a növény, mely a *Heterodera Schachtii* pusztitásai alatt nagyon szenved. Volt is idő a mikor a *Heterodera*

Schachtii a német czukoripart krizisbe sodorta.*) Megsinyli még a *zab* és némileg az *árpa* is a Heterodera Schachtii támadását, egyéb növényekben azonban eddig nem tett a féreg oly kárt, mely gazdaságilag szembevehető lenne.

Ezeket elmondva, már most az a kérdés: vajjon a *Heterodera Schachtii-t* tartóm-e a bátorkeszi zab pusztulásának, helyenkénti kiveszésének? E kérdésre határozottan nemmel felelek.

Itt is elsősorban fagykárral van dolgunk. A beküldő első gondolata, mely szintén a fagyra gyanakodott, helyes volt. Erre vallanak a beküldő eme sorsi is: „Az igy elváltozott növény *néhány folton kiveszett, másutt megritkult, míg némely folton ugyszólván nem is veszett ki belőle semmi, hanem* május végére visszanyerte rendes színét, de fejlődésében nagyon visszamaradt.

A zab gyökérzete sok férget képes elviselni. Egypár féreg nem árt neki, ha azonban tömegesen vándorolnak belé a férgek, daczára annak, hogy a beteg gyökérrészletek folyton ujakkal pótoltatnak, ezt már megsinyli a zab is és fejlődésében visszamaradva, hozama csekélyebb, silánybb lesz. De hogy a zabnövények a Heterodera Schachtii miatt kiveszek volna, erre példát nehéz találni.

Ehhez még hozzá kell tennem azt, hogy a czukorrépában is csak ott tesz nagy kárt a *Heterodera Schachtii*, a hol a földön egymásután olyan növények termeltetnek, melyek a férgek elszaporodására nagyon alkalmasak. A jelen esetben azonban a *zabnak olyan előveteménye volt, a kukoricza, mely eddig Heterodera-mentesnek tekintetik* s igy annál kevésbbé tehető fel, hogy e férgek miatt a zab helyenként kiveszett volna.

A kiveszés könnyebben megesbetik a zabosbükkönynél. Ha ugyanis a zabosbükkönyvetésben a sok féreg a zabot megtámadja s fejlődésében nagyon visszatartja, megtörténik könnyen, hogy a bükkönyt, melynek a Heterodera mit sem árt, egészen elnyomja a zabot.

A kárdestévő által leirt egész bajt sokkal könnyebben és természetesebben megmagyarázhatjuk a kései fagyokból. Egyes helyeken a növények egészen elfagytak: ezek kivesztek; máshol a növények legnagyobb része csak megfagyott s kevesebb fagyott el: ezek megritkultak; végül voltak helyek ahol számbavehetőleg nem fagyott el növény: itt a megfagyott növények a meleg idők beálltával felüdülvén, csakis visszamaradottságot mutatnak. Hogy a fagykár miért jelentkezhetik elszórtan, azt már elmondottam a „*Pusztuló árpa és buza*" czimü multkori czikkemben.

Habár a zabvetés kiveszését és elmaradottságát első sorban a fagykárnak tulajdonitom, távol állt tőlem az a gondolat, hogy a *Heterodera Schachtii*-t semmibe vegyem. Sőt ellenkezőleg elismerem, hogy a vetés a fagykárt sokkal jobban kiheverné, ha e férgek is nem gyengitenék a növényeket, melyek, ha nagy tömegben támadják meg a zabot, maguk is képesek azt fejlődésében visszatartani.

E lapok hasábjai tanuskodnak amellett, hogy sokszor adtam utbaigazitást egyes paraziták elleni védekezésben s nem egyszer emeltem fel buzditólag szavamat arra, hogy a gazdák küzdjenek, ne nézzék tétlenül, mint fosztják meg a parazináik oket termésük egy részétől.

S hogy egypár év óta viszont egyes paraziták pusztitását illetőleg nem egyszer kétkedésemnek adtam kifejezést, ennek megvan a maga oka.

Az ok az, hogy a növénybetegségek irodalmának munkásai között a paraziták pusztitását illetőleg valóságos tulzás kapott lábra, másrészt pedig gombák és baktériumok jelenléte valamely beteg növényen kiséreltek, a körülmények szigoru mérlegelése nélkül, igen sokszor téves okra, hogy ezek veszélyes parazitáknak jelentessenek ki.

Én csak kételkedő szavamat emeltem fel az ilyenekkel szemben s nagy megelégedésemre szolgál, hogy ujabban a legelőkelőbb német botanikai folyóiratokban már ereályes, elitélő hangok emelkednek e tulzásokkal szemben.

Baj az, ha az igazi paraziták kártételeit semmibe sem veszszük; de éppen olyan baj az is, ha tulzásba megyünk: ha mindenütt csak pusztitó parazitákat látunk.

A filloxera és peronoszpóra megtanitották a gazdákat arra, hogy az apró parazitákban higyjenek. De e leczke a szakirodalom tulzásaival már oda vezetett: hogy csakis a parazitákban higyjenek.

Rengeteg kárt tesznek a növényekben a talaj, a hőmérséklet és a nedvesség mostohaságából eredő kedvezőtlen életviszonyok. S oda jutottunk, hogy ezekkel már senki sem akar törődni.

Ha májusban megveri a jég a gazda szőlejét, akkor ez keserű; de ha augusztusban valaki valami beteg kutfejét erre akarja visszavezetni, akkor már a fejét csóválja, a jeget elfeledte. De mondjon csak az ember valami eddig ismeretlen parazitát a baj okául: ugy gazdánk mindjárt beleinyugszik.

Ez nem nagyitás, ez való ág, — tapasztaltam.

Pedig mint egyebütt, e téren is az aranyközepút a helyes s hiszem, hogy lasanként rá is fogunk erre az utra kerülni.

E kitérést szükségesnek tartottam e czikk keretében megtenni s most még a kérdésevő ama kérdésére felelek, hogy a bajjal szemben mit tegyen? A májusi fagyok kártételei ellen a vetést megvédeni nem tudjuk. Nem tudom, vajjon a kérdésevő gazdaságában termelnek-e czukorrépát?

A répanematódára vonatkozó adatok a mellett szólnak, hogy a *Heterodera Schachtii* csak ott válik kalamitássá, ahol a czukorrépa termelését erőltetik: tehát főleg a czukorgyári gazdaságokban. Ilyenkor, mert a répa gyors egymásutánban kerül ugyanarra a talajra, a nematódák elszaporodnak s kétségessé teszik a czukorrépa termelésének sikerét.

A baj ellen sok mindent próbáltak már. Mérgeket és egyoldalu trágyákat; ezek nagyon csekély sikrere vezetnek. Egy nagyon elmés védekezést *Khün*, a hallei egyetem nagyhirű tanára talált fel, ez az u. n. *csalókavetés*.

A csalókavetés abban áll, hogy az inficiált földre egy évben többször valami olyan növényt vetnek, (főleg tavaszi répareperczét), melyet a nematódak igen szeretnek. Ezek a növények megtelnek a talajból beléjük vándorolt férgekkel s mielőtt e férgek elértték volna ivarérettségüket, tehát mielőtt elhagynák a növényt: kigyomláltatnak s igy bennük a sok féreg elvész. Ez a védekezés igen drága és sok mindenféle bajjal jár, miért is csak nagy jövedelmezésü gazdaságokban ajánlható.

A legtöbb gazda azzal éthet el a legjobb sikert, ha a vetésforgót helyesen állitja össze. Ennél a fogsabály, hogy a forgóban lehetőleg távolra jussanak az olyan növények, a melyeket a nematódák nagyon szeretnek.

A második szabály az legyen, hogy lehetőleg karoltassanak fel abban a forgóban, a melyben a czukorrépa helyet foglal, az olyan növények, a melyeket a nematódák kerülnek vagy ha nem kerülnek is éppen, de a melyekben nem szoktak nagy számban tanyázni.

Nagyon szeretik a czukorrépán kivül a *repczét* és a *mustárt* s általában a *keresztesvirágu növényeket*, továbbá a *zabot*, az *árpát*, a *kendert*.

Kerülik vagy nem igen szeretik: a kukoriczát, a mákot, a dohányt, a napraforgót, a burgonyát, a hüveiyeseket, a hereféléket, (különösen a löherét és a luczernát).

A buzát és a rozsot megtámadják ugyan, de kárt nem tesznek bennük, azért ha a forgóba gabonát kell vennünk, vegyük ezeket. Ha tavaszit akvetlen be kell vennünk a répaforgóba, ugy vegyük az árpát, de semmiesetre se a zabot s természetes dolog, hogy ekkor az árpa valahogy ne következzék a répa után, sőt szükséges, hogy ettől mennél messzebbre essék.

A *vadrepczék* pompás tanyái a nematódáknak, azért e gyomokat lehetőleg irtsuk.

Végül a czukorrépagyárakból való hulladékokkal (kompossztlal, gyári iszappal) ne trágyázzuk az olyan földet, melyre czukorrépa szokott kerülni, hanem egyéb földeket (ehetőleg a réteket), de ezeket is ugy, hogy a trágyát kihordás előtt $^1/_6$ résznyi égetett mészszel jól összeleverjük.

Mezey Gyula.

*) Lásd a „Mezőgazdasági Szemle" 1886. évfolyamában: „*Az termőrétegünknek kazinkb-n eddig nem ismert ellensége*" czimü czikkemet.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

Rovatvezető: Ifj. Sporzon Pál.

Gazdasági szeszgyárak gőzfogyasztása.

Irta: Raichl Károly, kir. kazánvizsgáló biztos.

II.

Ezek után rátérhetek a megjegyzett kisérletekre.

A próbák három napon át tartattak, még pedig az üzem kezdetén, tehát a legrosszabb viszonyok mellett, midőn a kezelő szenelyzet — a főzőt kivéve, — még iskolázatlan volt és midőn, mint minden gyárnak az üzembe helyezésénél, apróbb felmerült hiányokat kellett folyton helyreállitani, melyek az üzem rendes menetét késleltették.

Az eredmények tehát rendes üzem mellett csak kedvezőbbek lehetnek, mint azt ma már az üzem lefolyása maga bizonyitja.

Az első próba, — másodnapi előfőzés, tehát desztillálás nélkül, — eredménye a következő.

A kazán előtüzelésére felhasznált szén 192 kg; azaz előző napról a gőzkazánban megmaradt két légnyomás gőz; hogy ezt a rendes üzemi légnyomásra hozzuk, a kazánt tüzelni kellett. Ez az u. n. előfütés v. előtüzelés.

Az üzem kezdete reggeli 6 óra 15 percz, vége 2 óra 35 percz, tartama tehát 8 óra 10 percz, miből a személyzet iskolázatlansága világosan kitünik.

Ez idő alatt folyton méretett a fogyasztott szén és a tápviz, mely a gőzkazán üzemére felhasználtatott, valamint a gyár hajtására szükségelt hajtó-erő.

Felhasználtatott összesen 780·5 kg. tokodi barna szén, mely 3787·08 kg. 10 R. foku tápvizet párologtatott el. A tápviz azért birt ily alacsony hőmérsékkel, mert a szeszgyár meleg viz feleit még nem rendelkezett és igy hideg kutvizzel kellett a gőzkazánt táplálni. Ha tehát a fogyasztott tápvizet az ezen idő alatt fogyasztott szénnel elosztjuk, megkapjuk a szén elgőzölgtetési képességét, azaz 1 kg. szén mennyi vizet képes elgőzölögtetni, mely a jelen esetben $\frac{3787{\cdot}08}{780{\cdot}5} = 5{\cdot}345$, vagyis a szén minősége, tekintve, hogy barna szén jónak mondható, mert barna szeneknél a maximális elgőzölögtet hatnak vehetjük fel, mig kőszénnél 7, vagy igen jó tüzelőberendezéseknél 7·5 kg.

Ezen próbát mindan tulajdonos, a saját gyárlelepén maga megteheti, mert a fogyasztott szén egyszerüen lemázsáltatik, külön az előtüzelésre és külön az üzemre nézve.

A fogyasztott víz mérése a következőkép történik.

A gőzkazán előtte való nap a tápszivattyu segélyével vízzel annyira tele szivattatik, hogy a vízállásmutató üveg körülbelül félig vízzel legyen tele. A próba napján a kazán előfűtetik és midőn a kellő nyomás megvan, melylyel az üzemet megkezdhetjük, leolvassuk ezen nyomást a gőz feszmérőn és a viznek állását, a vizmutató üvegen, az alsó hollender nevezetű csavaranyától millimeterekben lemérjük, vagy bármely más uton fixirozzuk és miután az előtüzelésre felhasznált szenet előzetesen lemérjük és feljegyezzük, megkezdjük az üzemet.

A kazán a tápvízet rendszerint egy u. n. előmelegítő vasedényből nyeri, mely vízét a melegvíztartányból kapja. Ezen edény vagy négyszögű vagy hengeralaku, szóval keresztmetszete állandó. Minden tápszivattyuzás kezdetén és végén lemérendő tehát a vízállás millimeterekben és a leolvasások különbsége feljegyzendő; ezen különbségek összege méterben, szorozva az edény keresztmetszetével négyzetméterben, megadja a fogyasztott vízmennyiséget ezer kilogrammokban.

Ha az edény keresztmetszete pontosan nem lenne megmérhető, akkor teletöltjük a próba előtt vízzel, egy tizedes mérleget állítunk melléje, megmérjük, hol áll a vízszin a fenéktől vagy a tetőtől, vagy bármely más fixponttól számítva és részleges, de minden egyes esetben közvetlen lemért részletekben lemérünk vagy 1000 kg. vizet és megmérjük, hány millimeter magas vízoszlopcsökkenés felel meg ennek, vagy pedig lebocsátunk kb. 1—1·5 méter vízoszlopot és megmérjük, mennyi sulynak felel ez meg; vagyis meghatározzuk, hogy az edényben egy miliméter vízoszlop csökkenésnek mennyi víz felel meg, ez megszorozva az üzemi próba alatt feljegyzett fogyasztással, megkapjuk a tényleges vízfogyasztást kilogrammban.

A vízoszlopnak a mérésénél legczélszerűbb 20—40 mm. széles lapos vasat, mely minden gazdaságban van, használni, mert ez mindig szárazra törölve, legpontosabban mutatja a vízállást, csak a lemérésnél arra kell ügyelni, hogy nyugvó vízszinnél mérjük a vizet.

Az ilyetén megejtett mérésnél még arra ügyeljünk, hogy a próba befejezése után a kazánban a vízállás akkora legyen, mint a midőn a próbát megkezdtük, szintugy a gőznyomás is és ha bármelyike csökkenést mutatna, ha a szeszgyár üzemét be is fejezte, a kazán még addig tüzelendő, míg a kezdeti állapot teljesen helyreállt; azért az ily próbák megejtésénél már a próba alatt gondoskodni kell arról, hogy az egész üzem lehetőleg állandó vízállás és gőznyomás mellett folyjon le, vagy pediglen az üzem vége felé teljes kiegyenlitést nyerjen; figyelni kell arra is, hogy az előmelegítő víztartány lehetőleg megtöltessék és lehetőleg kiszivattassék, hogy a leolvasások száma csökkenjen, mert ezzel a vele járó hibák is csökkennek. Az itt jelzett vízmérés természetesen feltételezi, hogy az előmelegítő víztartány keresztmetszete állandó legyen.

Ilyképen meghatározván Kis-Megyeren a vízfogyasztást, a kisérleti idő tartama alatt a gőzgép időközönként, de folyton indikáltatott.

A felvett diagrammokból kitünt, hogy üres menetre — gőzgép a közlömű tengelyekkel, de a segédgépek üzemen kivül — kell 5·34 indikált lóerő, közép erőfogyasztása a szeszgyárnak 10·2 és maximális erőfogyasztása 12·0 indikált lóerő.

A felvett diagrammokból kitünt, hogy a gőzgép vezénymüve kifogástalanul dolgozik, a gőzhenger maximális töltése 8%, vagyis a gőzgép a normal kezdeti üzemnek nagy, mit különben a főapátság már előre tudott, mert a gőzgép — tekintettel a jövőre — lett nagyobbnak rendelve, de ép ezért oly vezérművel láttatott el már a megrendelés alkalmával, mely — mint a szénfogyasztás kis mérve is leparólás esetén — nagyon érzékeny a megterhelés változásával szemben.

A második próba — harmadnapi előfűzés szintén desztillálás nélkül — eredménye következő:

Előtüzelésre felhasználtatott 160 kg., míg az üzemre 955 kg. szén. A tápvíz megmérését abbahagyni kellett, mert téves váltóállítás folytán a mérések alatt, meg nem mérhető víz került az előmelegitő tápvíztartányba, mely bár kevés mennyiségű volt, mindazáltal a mérés abbanhagyatott, mert a nyert adat megbizhatatlan lett volna.

Az indikálási eredmények ma is ugyanazok voltak, mint az első próbánál.

A főzési tartam 10 óra 10 percz, ami a többletfogyasztást megmagyarázza; mert ha az óránként fogyasztott szenet nézzük, ugy az előtüzelést nem számítva, egy üzemi órára esik fogyasztás az első próbánál 95·65 kg., míg a másodiknál 93·99 kg. vagyis a szénfogyasztás a tegnapi nap fogyasztásától csak csekély mérvben tér el.

Ha még megemlitem, hogy ezen második próbánál apróbb üzemzavarok miatt tartott az üzem 10 óra 10 perczig és, hogy a próba alatt a melegvíztartány előmelegitő gőzcsövébe beiktatott gőzbeeresztő szelep tömitlensége végett 4000 liter viz 10 R. fokról 32 R. fokra melegittetett fel, ugy a szénfogyasztás ezen alkalommal még kedvezőbb lett volna — normal viszonyok mellett, mint az első próbánál — melynek a második próba tulajdonkep csak kontrolja — próbája akart lenni.

Összefoglalva most már az adatokat, látjuk, hogy egy 7 hl. racionálisan berendezett szeszgyárnál, az előfűzésre szükségelt gőz 3787 kg., ha a tápvíz hőmérséke 10 R°, a fogyasztott szén pedig az előtüzeléssel együtt 972·5 kg., ha az elgőzölögtetése 5·345 kg.

A harmadik próba teljes szeszgyári üzem mellett vitetett végbe — és eredménye a következő:

Előtüzelésre felhasználtatott 180 kg. és az üzemre 870 kg. szén. Összes elhasználás tehát 1050 kg. tokodi barna szén.

Ezen idő alatt fogyasztatott 4785 kg., átlagban 40 R. foku tápvíz. azaz a szén elgőzölögtetési képessége 5·5 kg.

Az indikált lóerőteljesitmény az üzem alatt ugyszóla állandó és 10—11 indikált lóerő között váltakozik, de a gőzhenger töltése egész 13%-ig emelkedik, mert a Hentzében a főzés ideje alatt lehetetlen a teljes használati 6 athm. nyomás a kazánban megtartani, az lesülyed 4 athmoszféráig és ez okozza az ugyanazon teljesitménynek megfelelő nagyobbodó hengertöltést.

A gyár üzemi tartama 7 óra 10 percz volt.

Ugyanezen alkalommal megindikáltatott a gép, midőn a sodronykötél-eróátvitelt is hajtotta, vagyis midőn a daráló és a szecskavágó is üzemben volt.

A gőzgép maximális teljesitménye 16 indikált lóerő volt.

Hogy teljes képet nyerjünk a gőzfogyasztásra nézve, szükséges, hogy az előtüzelésnek megfelelő szénmennyiséget is ugy tekintsük, mintha gőzfogyasztásra használtatott volna fel, mert hisz a végczél ugyis ez!

Ezen esetben mint végeredményt konstatálhatjuk, hogy a szükséges gőzfogyasztás előfűzésnél 5198 kg., teljes szeszgyári üzemnél 5775 kg.-nak felel meg, vagyis 5775 kg. gőz teljesen elégséges arra, hogy vele 7 hl. 90—92 fokos nyerszeszt középminőségű 15—16% keményitőtartalmu burgonyából előállithassunk és e mellett a nyert 80—90 hl. mennyiségü moslékot, átlagvéve 100 méter távolságra és kb. 6—8 méter magasságra önmüködően — montejusrozással — elszálitsuk.

Szabadon egymagában dolgozó szeszgyáraknál ezen adat kellő tehát számitani, miután teljes szeszgyári üzem mellett, állandó leparólás esetén a tápvíz hőfoka mindenütt ugyszólván állandó, sőt nagyobb, tehát kedvezőbb mint a próbánál, mert fölmegy 50 R. fokra is.

Ha már most valaki telepét fentiek alapján megvizsgálja, az első feladat megmérni a fogyasztandó vizet és utóbbiból az előtüzelésre felhasznált szenet levonva, a nyert mennyiséggel elosztjuk a vizet és megkapjuk a szén elgőzölögtetési tényezőjét, melynek nagysága 4—7·5 között váltakozik és ugyanazon tüzelési berendezésnél függ a szén minőségétől.

Ezen szám nagyságából azonban a pyrotechnikus nemcsak a szén minőségére következtet, de megvizsgálva a szenet, a tüzelőberendezés jóságára nézve is következtet; ép azért az első ilynemű próbát gépészmérnök által kell végeztetni, ki megbecsülni tudja, hogy a nyert elgőzölögtetési tényező értékére mennyiben lehet sulyt fektetni.

Ha tudom azt, hogy a gyártelep helyes tüzelőberendezéssel bir, azaz kémónye jól dimenzionált, a kazán befalazása helyes és jó kivitelű, a léghuzat nagysága elég nagy, a rostélyok szerkezete a tüzelőanyagnak megfelel, a kazán belülről tiszta és nagysága különben a telepnek megfelel, akkor a szénelgőzölögtetési tényezője tisztán a szén minőségétől függ.

Minden gyártelep vizsgálatánál fenti tényezőknek az eldöntése az első kérdés, mert csak erre alapitva teheti meg kontrolmérését a laikus tulajdonos. De ha egyszer ez már eldöntetett, a kontrolmérés megtétele nehézségbe nem ütközik.

Bármekkora legyen azonban az elgőzölögtetési tényező, a gyár gőzfogyasztásának állandónak kell lenni, mert a gőzfogyasztásra nézve közömbös, hogy és minő uton állitjuk elő a gőzt.

Látjuk tehát, hogy a sok szénfogyasztás oka két helyen keresendő; először a gőz termelésénél — függ a kazántelep és a tüzelési berendezés helyes és czélszerű megválasztásától és a széntől — és másodszor a gőz fogyasztásánál.

A gőz termelésében fekvő hibának a mértéke az elgőzölögtetési tényező.

A gőzfogyasztásban rejlő hiba a gyártelepen keresendő és pedig főok gyanánt szerepel:

1. A gőzgép mérete, azaz vajjon elegendő nagy-e a gyártelep viszonyaihoz mérten, milyen a vezénymüve és milyen állapotban van?
2. A szeszfőző helytelen munkabeosztása.
3. A gyári berendezés helytelen szerelése.
4. A vizemelés minősége.
5. A moslék montejusrozási módja a távolságot is tekintetbe véve.

Szeszgyári telepeknél a tulsok szénfogyasztás oka rendszerint a gőztermelésben és a gőzgép helytelen megválasztásában rejlik és a főok a legtöbb esetben az, hogy a gyár felállittatik, üzembe hozatik, de azután soha többé felül nem vizsgáltatik és a kazánfűtők nem oktattatnak ki.

A kazánfűtő állása nem olyan alárendelt, mint azt a legtöbben hiszik. Ez oly állás, melynek betöltése sokkal több figyelmet érdemel, mint a mit rendszerint reá fordítanak.

Németországban díjazással egybekött és ugyanazon telepen véghezvitt versenyfűtések tartattak, hol a tüzelőanyag kihasználását illetőleg egész 30%-ig menő eltérések találttatnak, — mely tisztán az egyéntől függött.

A szeszgyári üzem, gőzfogyasztását tekintve, a legvállozóbb üzemek egyike és épen ezért a fűtés különös gondot igényel.

Ha a Hentze főzése kezdetén nincsen teljes nyomás a gőzkazánban, ugy a fűtés tartama alatt a nyomást nem hogy megtartani nem lehet, de az oly rapid esik, hogy néhol üzemzavart is okoz.

A kis-megyeri szeszgyárnál megejtett próbák alkalmával kitünt, hogy a kazán, mely pedig elég nagy, a főzés tartama alatt a nyomásából másfél athmoszférát veszitett akkor, midőn a teljes nyomással — 6 athm. — kezdődött a főzés. Midőn 5 athmoszférával indultunk, a nyomás-csökkenés 2 athm. volt a főzés végén, — a rendes tüzelés mellett. Ha tehát a fütő az üzemet nem kiséri figyelemmel, ugy a nyomás-csökkenésekből eredő veszteség mindig nagyobb lesz, mert ezzel együtt a gőzgép is irraczionálisabban dolgozik, hogy legyőzze az ellenerőt, nagyobb töltéssel kell hogy dolgozzék, — a próba alatt felment 8%-ról, 13%-ra — szóval a veszteségek mind nagyobbak lesznek.

A főzést kivéve, a többi üzem alig kerül jelentékeny gőzfogyasztásba és ez is állandó, kivéve ismét a gőzzeli montejusrozást, mely ismét rapid — igen jelentékeny — gőzfogyasztással jár.

Látjuk tehát mindezekből, hogy a fütőnek a fütéssel manipulálni kell, azaz a rapid gőzfogyasztási müveletekbe teljes nyomással kell indulni és akkor, az egész üzem tartama alatt — ha a kazán elegendő nagy — egyenletes tüzelés mellett lehető legraczionálisabban dolgozhat.

Hogy az itt közölt adatok a gyakorlatban miként értékesithetők, arra nézve bátorkodom egy másik telepvizsgálatot közölni.

Ivánkovits István, kastélyosdombói (Somogym.) földbirtokos, saját birtokán egy kombinált teleppel bir, azaz gőzmalom 7 hl-es gazdasági szeszgyárral együttesen dolgozik.

Az erőtelep két Cornwall-rendszerü kazánból áll, melyek közül az egyik 60 m^2 futofelülettel és 6 athm. tulnyomással a szeszgyárat és egy másik 45 m^2. fütőfelülettel és 8 athm. tulnyomással a gőzmalmot tartja üzemben. Ez utóbbi kazán Schwerer-rendszerü tulhevitővel van ellátva.

A szeszgyár részére az erőt a gőzmalmi gőzgép adja. Ez egy 80 eff. lóerős compound kondenzácziós szelepes vezérmüvel ellátott gőzgép Láng Lajos budapesti gépgyárából, melynél a garantirozott gőzfogyasztás indikált lóerőnként és óránként 6 7 kg. tulhevitett gőz használata mellett.

A gőzgép a f. évben szállittatván, miután a garantirozott feltételeknek megfelelt, a szerződés alapján átvétetett.

Miután ezen gőzgép átvételéből kifolyólag az üzembevétel után 6 hétre gőzfogyasztási próbát kellett megejteni és tulajdonos sokallta a szeszgyár részére fogyasztott szenet is, egyuttal meghatároztuk a szeszgyár gőzfogyasztását is megjegyezvén, hogy miután a gőzgép kondenzácziós, a desztillálás direkt gőzzel történik, azután a moslék itt is komprimált levegővel továbbittatik az istállókhoz épen gőzmegtakaritási szempontból.

A nyert eredmények a következők:

A szeszgyár üzemi tartama 8 óra, mely alatt fogyasztatott: 4892 kg. gőz és 900 kg. pécsvidéki — szabolcsi — kőszén, melynek elgőzölögtetési tényezője tehát $\frac{4892}{900} = 5{\cdot}43$, vagyis a kőszén minősége nem megfelelő, mert ezen szénnek legalább 6·5 kg. vizet kellene elgözölögtetni.

De lássuk a gőzfogyasztást.

Az üzem tartama alatt fogyasztatott, mint fentebb láttuk, 4892 kg. gőz; miután ez teljesen külön kazánból nyeretik, mely csakis szeszgyári czélt szolgál, hozzáadandó a 200 kg. előtüzelésre felhasznált szénnek a megfelelő gőztermelése, azaz 5·43 . 200 = 1086 kg. gőz, valamint a szeszgyár hajtására szolgáló lóerőknek a megfelelő gőzfogyasztása, mely kitesz 10 . 8 . 6 7 = 536 kilogrammot ugy, hogy a szeszgyár összes névleges gőzfogyasztása: 4892 + 1086 + 536 = 6514 kg.

A kis-megyeri szeszgyár névleges gőzfogyasztása 5775 kg. volt, vagyis 739 kg.-mal kevesebb, mint Dombon, sőt, hogyha a gőzgép gőzfogyasztása közötti differencziákat veszszük számitásba, (a kismegyeri gép fogyaszt pro indukált lóerő óránként 16 kg.-ot, mig a dombói csak 6 7 kg.) akkor a különbség sokkal nagyobb.

Mi az oka ezen többletfogyasztásnak Dombón? a dombói gyár nem 739 kg.-mal, hanem a gőzgépek gőzfogyasztása közötti differencziákat is számitva, tulajdonkép még 609 6 kg. gőzzel, azaz 1348·6 kg. gőzzel többet fogyasztott volna mint a kis-megyeri, mert ha olyan gép lett volna itt is, mint Kis-Megyeren, akkor a szeszgyár gőzfogyasztása 7123·6 kilogramm lett volna.

De ezen többfogyasztás indokolva van. Kis-Megyeren a desztillálásra 10 . 7 16 . 16 — 1145 6 kg. fáradt gőz használtatott fel, mit Dombón friss gőzzel kellett pótolni. Ha tehát ezt leszámitjuk, csak 1348 6 — 1146 6 = 203 kg. gőzfogyasztási többlet marad Dombó részére, mi $\frac{203}{5{\cdot}43} = 37{\cdot}4$ kg. szénfogyasztásnak felel meg Kis-Megyerrel szemben és ezen különbség szóba sem jöhet.

Hogy ezen gőzfogyasztáshoz aránylag — tekintve a tüzelő anyagot — sok szén ég el, az tisztán a szén rossz minőségében leli magyarázatát.

Dombónak a pécsvidéki szabolcsi szénből $\frac{6514}{6{\cdot}5} = 1002{\cdot}1$ kg. volna szabad csak eltüzelni, ha a szén jó lenne, mig igy tulajdonkép az erőfogyasztással együtt eltüzel $\frac{6514}{5{\cdot}43} = 1199\ 63$ kg-mot, vagyis 197·5 kg-mal többet, de ennek nem a gyártelep az oka.

Igazán sajnálom, hogy az átvétel alatt levő még két uj modern berendezésü gyárról adatokat ezzel egy idejüleg most nem közölhetek, mert érdekes összehasonlitást nyujthattak volna.

Kivánatos lenne azonban ily próbák eredményeit mind közzétenni, mert tanulságos eredményeket különböző gyári berendezésekről, csak a tényleg felvett és tényleges méréseken alapuló gyakorlati adatok nyujtanak.

Részemről igen örülnék, ha bárki is e lapok hasábjain adatokat szolgáltatna.

(Vége.)

Könyvismertetés.

Az állattenyésztés rövid foglalalata. Irta: *Millhoffer* Sándor 10 iv, ára 1 kor. 40 fillér. Kapható Vitéz A. könyvkereskedésében Kassán.

Állattenyésztésünk fellendülése magára az állattenyésztési irodalomra is fejlesztőleg hat. Ujabb és ujabb ezen tárgygyal foglalkozó munkák jelennek meg, amelyek egyrésze kétségen kivül jó szolgálatokat tesz, mások azonban alig válnak hasznára gazdasági viszonyainknak. Ezen munkák nevezetesen két csoportba sorolhatók: az egyikbe tartoznak azok, amelyek a képzett gazdaosztály részére iratnak, amelyeknek terjedelmeseknek, a legujabb ösmereteket is felölelőknek kell lenniök, a második csoportba tartoznak azok, a melyek a nép részére iratnak, amelyeknek kis terjedelmüeknek kell lenni, de olyanoknak, a melyek kevés szóval sokat mondanak. Ez utóbbi kategóriába tartozik a szóban forgó munka is, de mindjárt ott van az a hibája, hogy sok szóval keveset mond, azt sem elég világosan s igy kitüzött czélját már ezért sem érte el. Azt mondja pl. a 3-ik oldalon: „hogy a rokontenyésztés, mint a beltenyésztés is üzhető ugy az ugyanazon fajtáju marhák között — tiszta tenyésztés — (például csupán magyar, vagy csupán kuhlandi stb.) mint a kevert tenyésztésnél, vagyis ha állatjaink között különböző fajták is vannak — keresztezés. — A fő az, hogy a tenyésztés megkezdése után oda más állat ne szereztessék be; vagyis más szóval csakis azon állatok használtassanak a továbbtenyésztésre, amelyekkel a tenyésztést elkezdtük, illetve a melyek tenyészetünkben felneveltettek.“

Ez egy olyan mümondat, amelyet semmiféle kisgazda meg nem ért; de sőt a tanult gazda sem érti meg s ha mégis azt véli, hogy megértette, akkor arra a következtetésre jut, hogy e néhány sorban is ellentmondás van, mert keresztezésről beszél a szerző s mindjárt utána hangsulyozza, hogy csak a saját tenyészetünkben felnevelt állatokat szabad tovább tenyésztésre használni. Szerzőnek ez az állitása pedig nem csak hogy nem helyes, de igen nagy hiba is, mert ha a kevésbé szakértő gazda e tanácsot követi, el fog jutni tenyészete a legszükebb körü rokontenyésztésbe.

A munkának különben a szóbőség mellett az a hiánya is megvan, hogy felületes. Pl. „Ha az anya teje nem elegendő, szaporitani kell.“ Hogyan, miként? Arról nem tesz emlitést a munka, hogy az istálló talajának, a csatornának milyen legyen a lejtése. Azt sem mondja el, hogy az ujszülött csikó orrából a nyulós, nyálkás anyagot el kell távolitani. A sajtgyártást is tárgyalja egy oldalon, elfelejti azonban megmondani, hogy a köpüléshez használt tejfel hőmérséklete milyen legyen nyáron és milyen télen. A gyógykezelési tanácsokra vonatkozólag pedig az a megjegyzésünk, hogy ilyen tanácsok adására csak állatorvos lehetne hivatott; az adott tanácsokból egyáltalán nem tünik ki az, hogy a szerző az állatorvosi tudományok mestere volna. *Horváth L.*

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

264. kérdés. A heréseknek géppel, vagy kézzel való kaszálása czélszerübb-e?

F. B.

265. kérdés. Kérném válaszukat arra nézve, hogy a mellékelt buzakalászok miért pusztulnak el?

Egy 40 holdas buzatáblámnak a szélein találhatók ilyen kalászok.

Kis-Sármás. *B. L.*

266. kérdés. 1. Kezelésem, illetőleg felügyeletem alatt álló egyik gazdaság bérleti szerződésében a következő pont van:

„Bérlő tartozik az épületeket leltár szerint átvenni, azokat évenként a szükséghez képest tatarozni. vagyis jó karban tartani.“

A leltárban a kérdéses épületekről a következő körülirás van: „cselédlakások avult állapotban, a pajták fedése hiányos“.

A cselédlakásokra a járási főorvos is kimondta, hogy közveszélyesek és egészségtelenek, a pajtákat pedig egy erős vihar eldöntötte ugy, hogy annak minden farésze összezuzódott, mert falábakon is állt.

Köteles-e a földbirtokos ezen épületeket megcsináltatni a bérleti szerződés határidején belől? vagy a bérlő kotelessége az és ha földbirtokos kötelessége volna és az vonakodnék azokat megcsináltatni, joga van e bérlőnék szerződés-felbontással élni, illetőleg azt követelni. És ezen esetben bérlő követelhet-e a szerződés felbontásáért kártéritést és bérlőnek visszaadandó-e kaucziója stb. járuléka ez esetben. És feltéve, hogy a földbirtokos ezen épületeket megcsináltatná, jár-e a lejárt évekre kártéritése a bérlőnek az összedült pajtákért, amely miatt a felajánlott dohánytermelést nem vállalhatta el tényleg és egy a bérlő által kiadott, de az összbérlethez tartozó összedült bérházért kártalanitás, illetőleg kb. annyi kártalanitást igényelhet a pajtákért, mert a bérházért tudjuk, hogy mennyi bért fizettek.

2. A másik bérleti szerződésekben a következő passzusok vannak felvéve, amelyekre kérnék szintén tisztelettel jogi véleményt.

N. N. átadja N. N.-nek szerződés szerint haszonbérbe Y. tjkvben több hrszámok alatt felvett birtokát, amely a kataszteri birtokiv szerint 2400 holdat teszen, a helyrajzi és telekkönyvi számok ugyan mind ki is vannak tüntetve. A birtokon termő takarmányszalma ugyanott használandó fel s ezekből esetleg eladni nem szabad; ha a takarmány, vagy szalma elégne, bérlő tartozik a biztositási összegen ujra takarmányt, illetőleg szalmát vásárolni.

Földbirtokos átadja bérlőnek ezen birtok mindenféle hasznát, még szeszgyár, malom, téglakemencze és bérházait is. Az erdőkről, vagy fákról a szerződésben emlités nincsen téve semmi.

Most a birtoktest bizonyos holdszámmal, épen a kataszteri birtokivek szerint kevesebb, még pedig a szántóföldben. Levonhatja-e bérlő az ezen földekre eső haszonbért és még jár-e azonfelül bérlőnek nyereség czimén kártérités?

3. A gazdaságban lehet e cselédeknek tüzelesre, gép-tüzelésre, vagy téglakemenczében, bérlőnek szalmát használni?

4. Lehet-e bérlőnek egy fiatal erdőt kiirtatni, a fákat felhasználni és azt szántófölddé alakitani és egyáltalán a gazdaságban levő öreg fákat kivágathatja e bérlő a gazdasági czélokra vagy tüzi használatra?

F. A.

267. kérdés. Egy község határában fekvő 354 m. holdas birtokot hárman örököltük.

A szétszórt, 9 tagból álló birtoktestet, melynek harmadrésze engem illet, olyformán akarnám magamra iratni, hogy a 2 testvérnek nyomban 10000 forintot adnék foglaló gyanánt. A birtok értéke 50 ezer forint. A testvérek a foglalót keveslik s amellett érvelnek, hogy a birtokot önkéntes árverés utján adassák el.

Ez ellen én azon czim alatt protestálok, *hogy a reám eső harmadrész nem eladó*, az egész birtok eladásába beleegyezésemet nem is adom, mire ők avval érvelnek, hogy az *„összbirtok lévén“*, a harmad kihasitása lehetetlen s igy nekem az egész birtok eladásába törvényszerint *bele kell nyugodnom.*

Én ezt abszurdumnak tartom. Miért nem lehetne a birtokot olyformán az igazságnak megfelelően 3 felé osztani, hogy kikinek egyenlő mértéken jusson ki a jó s közepesen jó talajból — esetleg terméketlen részből — azután kiki értékesitse olyformán ingatlanát, ahogy tetszik?

Kérem velem tudatni, mely törvény irja elő azt, hogy az örökös akarata ellenére adható el ingatlan, mert a másik két örökös az eladást óhajtja?

Miféle törvény az, mely az egymástól egy pár kilométernyire szétszórt, 9 tagból álló örökséget képező birtokra ráfogja, hogy oly összbirtok, mely a három testvér között el nem osztható s épen ennélfogva csakis *en bloc* adható el.

Kinek van hát igaza? Nekem-e ki a rám eső harmadrész eadásáról hallani sem akarok, vagy a 2 testvérnek, kik azt tartják, hogy a szétszórt birtoktestet nem lehet ugy szétosztani, hogy a három örökös egyformán elégittessék ki, meghogy „összbirtok“-ról lévén szó, csakis az egész birtoktestnek eladása a törvényszerinti eljárás.

J. Sz.

Felelet.

Lefölözött tej borjaknak. (*Második felelet a 246. sz. kérdésre.*) Lefelözött tejjel csak ugy lehet kifogástalan állatot felnevelni, hogy ha a tej mellé erőtakarmányt adunk. Több éven át neveltem erdélyi magyar borjukat lefölözött tejjel a következő eljárás mellett: Lefelözött tejet csak akkor kezdtem adagoltatni a borjaknak, mikor már 3 hónaposak voltak, addig az anyjukat szopták; három hó eltelte után kezdtem csak lassanként a borjakat a lefölözött tejre szoktatni és pedig ugy, hogy első időszakban 5—10 napig naponként kapott egy borju 5 liter lefölözött tejet, ebbe bele volt keverve fél kilogramm zuzott zab, tiz nap elteltе után a zabot egy kilóra emeltem fel, tejet pedig 8 litert adtam. Mikor már borjaim ezen zabbal kevert tejestakarmányt megszokták, felemeltem a tejet 12 literre és 4 kg. zabot, emellé jó rétiszénát vagy jó tiszta egészséges penészmentes vörös herét adattam nekik tetszés szerint. Sóról azonban nem szabad megfeledkeznünk, azt nyalatni kell velük. Megjegyzem, hogy a szopás elhagyását megelőzőleg 2—4 héttel előbb máris zuzott zabra szoktattam a borjukat, s ezen eljárás mellett igen szép eredményt értem el.

Dióssy Imre.

Herések kaszálása. (*Felelet a 264. kérdésre*) A heréseknek géppel való kaszálása helyesebb eljárás, mint a kaszával való vágása. Géppel ugyanis sokkal jobban be lehet tartani azon tarlómagasságot, mely a herére a legkedvezőbb, mig a kézzel való kaszálásnál a munkás rendesen nagyon is bemélyeszti a kaszáját, ugy hogy a vágás közepén a tarló a kivánatosnál alacsonyabb lesz, mi a here ártalmára van, mig a széleken magasabb tarló marad, a mi azután a következő kaszálásnál akadályt képez.

A géppel való kaszálás előnye az is, hogy a lekaszált növény egyenletesen boritja a földet és nem vastag rendekben, a mi előnyös azért, mert igy hamarább szikkad és huzható össze petrenczékbe.

Cserháti.

Fehérvégü buzakalászok. (*Felelet a 265. kérdésre*). *Kis Sármásról* 3 buzakalászt küldtek be, melyek hegyén a kalászkák el vannak száradva, fehéredve; a virágok itt meddők, azaz mag nem képződött bennük. A kalászok alsó $^{2}/_{3}$ a rendes szinü s ezekben a magvak fejlődésben vannak. A beteg kalászok az első tekintetre *Thripskártételre* vallanak s e rovarok piros álczáit meg is találni a még zöld polyvák között.

Hogy a hibás kalászok a tábla szélein találhatók, az abban leli magyarázatát, hogy a Thripsek a kalászfejlődés előtt különféle gyomok virágain tanyáznak s igy az utszéli gyomokról elsősorban a tábla szélén lepik el a gabonát.

Bérlő jogai. (*Felelet a 266. sz. kérdésre.*) 1. A földbirtokos tartozik ugy a cselédlakásokat megfelelően átalakitani, vagy ujra felépiteni, valamint a pajtákat is ujakkal pótolni, mert a bérlő csak tatarozni köteles, tatarozással pedig ezeket az épületéket helyreállitani nem lehet. A határidőt illetőleg a földbirtokos ezen kötelezettségének haladéktalanul megfelelni köteles, mert különben a bérlőnek minden káráért, sőt elmaradt hasznáért, amely a mulasztásból ered, felelős lesz.

Ha a földbirtokos ezen kötelezettségének kellő időben eleget nem tesz, azért a bérlő még nincs jogositva a haszonbérletet megszüntnek tekinetni, vagy attól visszalépni, joga van azonban a sürgős épitkezéseket a tulajdonos kellő értesitése mellett foganatositani és azok költségeit a haszonbérbe beszámitani. Joga van továbbá, mint fennebb emlitettük, a lejárt évekre is összes felmerült költségeit, kárát és elmaradt hasznát követelni. Hogy a pajtákért mennyi kártalanitást követelhet, erre a kérdésre a konkrét adatok ismerete nélkül megközelitő választ sem adhatunk. Attól függ, mivel volt kénytelen a bedőlt pajtákat pótolni és hogy mit kellett a pajták hiánya folytán mulasztania.

2. Ha utólag kiderül, hogy a birtok a szerződésben kitett területnél kisebb, akkor a bérlő nem csak a haszonbér összegének arányos leszállitását, hanem a bérlet lefolyt idejére eső összes tulfizetések visszatéritését is joggal követelheti, elmaradt nyereség czimén azonban csak akkor támaszthat jogos követelést, ha be tudja bizonyitani, hogy nem vétlen tévedés forog fenn s hogy a haszonbérbeadó őt a szerződés kötésekor a terület holdszáma tekintetében czélzatosan félrevezette.

3. A cselédházaknál szokásos szalmatüzelésre, tégla-égetésnél alágyujtásra s hasonló szokásos czélokra a bérlő a szalmát külön megtérités terhe nélkül is felhasználhatja, a géptüzelést azonban már nem lehet ezen szokásos szalmafelhasználási módok közé sorolni.

4. A szerződés szerint a földbirtok minden haszna a bérlőt illetvén, az utóbbi jogositva van az erdő okszerü kihasználására is. Megfelelő turnus szerint tehát az öreg fákat vágathatja, fel is használhatja, az erdőt azonban felujitani s egyáltalán az átlagot fentartani köteles. Erdőt tehát egyáltalán nem irthat s a fiatal állatokat kimélni tartozik.

Sz. F.

Közösség megszüntetése. (*Felelet a 267. kérdésre*) A tulajdonostársak egyikét sem lehet arra kényszeriteni, hogy a tulajdonközösségben megmaradjon. Ezen közösség megszüntetését tehát bármelyik tulajdonostárs bármikor jogosan követelheti. Ha a megosztás módját illetőleg az érdekeltek közt megegyezés nem jön létre, minden esetben a biróság dönt, mert szótöbbségi határozatnak nincsen helye. A biróság döntése a tulajdonközösség megszüntetésére irányzott keresettel kérendő, melyet az érdekelt társak bármelyike indithat. A kereset az összes tulajdonostársak ellen inditandó és mellékelni kell hozzá a részletes tervet, amely szerint a felosztást felperes kivánja. A per tárgyát csak az képezheti, hogy a közös dolog természetben felosztható-e vagy sem és hogy a felperes által előterjesztett terv helyes-e avagy sem. A felosztás történhetik természetben, vagy árverés utján. Az utóbbinak csak akkor van helye, ha az összes társak kérik, vagy ha a biróság elrendeli. A biróság árverést csak akkor rendelhet, ha a közös dolog vagy épen nem vagy értékének nevezetes csökkenése nélkül meg nem osztható. Ez esetben az árverés akkor is elrendelendő, ha a tulajdonostársak közül csak egy is kéri. Az árverésen a tulajdonostársak szabadon részt vehetnek, ehhez a többinek engedélyére szükségük nincsen.

Ezek a közösség megszüntetésére vonatkozó jogelvek, melyeket azonban, magyar magánjogi kodex hiányában, paragrafusokra való hivatkozással nem támogathatunk. Szétszórt jogforrásainkból a Tripartitum I. részének 41. czime, az 1840. évi VIII. t. cz., az osztrák polgári törvénykönyv 843. §-a és a kir. Kuriának 1884. évi 6947. sz., 1876. évi 947. sz. és 1895. évi 10.684. sz. elvi jelentőségü határozatai idézhetők.

A konkrét esetet illetőleg áll az, hogy az örökös akarata ellenére az ingatlan pusztán azért, mert a másik két örökös az eladást követeli, el nem adható.

További kérdés az, hogy megosztható-e a birtok különös értékcsökkenés nélkül természetben. Ez egy 345 holdas birtoknál alig szenved kétséget.

Kényesebb a kérdéseknek az az oldala, hogy a természetbeni megosztás mily módon történjék. 9 tagból állván a birtok, a megosztás két módja lehetséges: vagy elosztunk minden tagot 3 parczellára s ez esetben a netáni gazdasági épületeknél helyes osztályt keresztülvinni ugyszólván lehetetlen; vagy becslésre fektetjük az eljárást és becsérték arányában osztjuk fel a területeket, mint az pl. az urbéri rendezésnél, vagy tagositásnál történt. Ez utóbbi esetben gazdasági érdektelen szakértők közbenjötte szinte nélkülözhetlen, mert kataszterszerü előmunkálatokra van szükség.

Hogy ezen két mód közül melyik szerint történjék a felosztás, a felől részletes

terv alapján utolsó esetben szintén a biróság határoz.

A fentiekből végső következtetésül azt vonhatjuk le, hogy nézetünk szerint az árverésre bocsájtást jogosan követelni nem lehet.

A fővárosi huspénztárról.

Szót és helyet kérek a Köztelek hasábjain, mert két minőségben megtámadt engem Szilassy Zoltán ur; megtámadt mint a fővárosi marhavásári vásárpénztár müködésére felügyelő bizottság tagját és megtámadt mint a fővárosi törvényhatóságnál az őrlési forgalom helyreállitása iránt tett inditvány előterjesztőjét.

A czikk irója az emlitett felügyelő-bizottság tagjait személyükben tiszteli ugyan — köszönjük! — de müködésüket folületesnek és a vásárpénztár irányában részrehajlónak tekinti. Azt a támadást, hogy fölületesek vagyunk, én legalább Szilassy urtól könnyü szivvel elviselem, de azt, hogy részrehajló vagyok, mikor hatósági megbizást végzek, senki fiától el nem türöm.

Nem igaz az, hogy a vásárpénztárra felügyelő bizottság „vizsgálati adatait egyedül a vásárpénztár vezetősége részéről szerezte be“. Igenis megvizsgáltuk a vásárpénztár könyveit és irományait apróra, hogy mindenekelőtt kideritsük, vajjon történtek-e, a mint állittatott, szabályellenes ügyletek; kihallgattuk megvádolt közegeit; megidéztük azután a vásáron megforduló feleket; kihallgattunk több marhabizományost, akik pedig a huspénztárnak ellenfelei; meghallgattuk a mészáros-ipartestület-elnökét és a fővárosi törvényhatósági bizottság mészáros-ipart üző négy tagját. Senki, de senki ezek közül inkorrekt eljárással nem vádolta a vásárpénztárt, ellenben a legtöbben igenis — a magánbizományosoktól természetesen ezt nem várhatni — nagy dicsérettel emlitették müködését.

Üres vádnak kell tehát nyilvánitanom azt, mikor Jeszenszky ur odaveti, hogy „nem akarunk ez alkalommal ismételten részletesen foglalkozni azokkal a panaszokkal, a melyek a vásárpénztár ellen a gazdák, a kereskedők és mészárosok köréből felhangzottak és a melyeket a bizottság tárgyilagosan egyáltalában meg nem nem czáfolt“. Ott vannak kihallgatásokról fölvett jegyzőkönyvek, ott van a bizottság tüzetes jelentése. Mindenre kiterjedt vizsgálata. Ha egy nagy vásáron, a hol nem csupa gentleman és rendezett viszonyu üzleti felek fordulnak meg, panaszok hallhatók, kivált ha számitásuk nem üt be, az mindennapi tapasztalat; de az ilyen panaszok alapján megvádolni a fővárosi hatóság egy intézményét, melyet három elsőrendü pénzintézet kezel, merész vállalkozás.

De Jeszenszky ur haragját főkép az a birálat lobbantotta fel, mely az OMGE. magatartását a vásárpénztár ellen hibáztatja. A jelentésnek ezen részét, miként az egésznek megállapitásához hozzájárultam, minden szavában magaménak vallom. A jelentés ugyanis konstatálja, hogy a főváros megvalósitotta az OMGE. azon kivánalmát, hogy oly vásárpénztárt létesitsen, mely saját alkuszaival és bizományosaival előre meghatározott méltányos dijért az eladásokat és vételeket közvetitse. A czikkiró idézi az OMGE. illető átiratának idevágó szavait, valamint azon tételét is, hogy „ugy az alkuszoknak, mint a vásárpénztárnak igénybevétele azonban egyik félre sem volna kötelező“. Ezen kövér betükkel kiemelt tétellel szemben — mondhatni — öles betükkel irja Jeszenszky ur, hogy az OMGE. „a fakultativ vásárpénztár felállitását sürgette, holott a főváros kötelező vásárpénztárt állitott föl“.

Itt van a fogalmaknak szándékos összezavarása. Kötelező a vásárpénztárnál tisztán csak az incasso; de amit az OMGE. szabadnak követelt 1891. évi átiratában, t. i. a magán-alkuszoknak, bizományosoknak igénybevételét, az mindenképen szabad.

Hisz a jelentés konstatálja, hogy 1898-ban a vásárpénztár összes felhajtása 57,409, a magánbizományosoké 53,711 darab volt; 1899-ben a vásárpénztár összes felhajtása 67,311, a magánbizományosoké 63,179 darab volt. Ime a magánbizományosok utján kerül a vásárra a felhajtásnak majdnem a fele, ami tekintve azt, hogy ez a felhajtás mindössze 3—4 valamennyire tehetős czégre esik, elég kedvező a szabad verseny megóvása tekintetében. De szembeszökő ez adatokból mindenek fölött a czikkiró amaz állitásának alaptalansága, mintha a főváros kötelező vásárpénztárt állitott volna föl.

De Jeszenszky Zoltán ur czikke folyamán felháborodik azon, hogy a fővárosi hatóság egyben-másban, mint az OMGE. annak idején a maga átiratában javasolt, nem hallgatott tanácsára. A hatóság figyelemmel fogadja a Köztelek véleményét, de csalatkozhatlannak el nem ismerheti. Hisz a huspénztári szerződés három miniszterium birálatán ment át és ha a földmivelési miniszterium, melynek kebelében tüzetesen és ismételve foglalkoztak a szerződéssel, mielőtt jóváhagyatott, akkor a gazdák megnyugodhatnak a huspénztár szervezetében, ha éppen Jeszenszky ur tetszését nem is vivja ki.

Ide zavarja a czikkiró az őrlési forgalom ügyében a fővárosi törvényhatóságnál előterjesztett inditványomat. Erős a meggyőződésem, hogy a gazdaközönség nem soká meg fogja sinyleni az osztrák agráriusokkal kötött ezen paktum hatását a buzaárakra. A Köztelek hasábjain nagyon otthonosak a hangzatos szólamok. Ugyan ki veszi komolyan az olyan stereotyp dörgedelmes kifakadást, mit Szilassy ur czikke végén a csattanó hatás kedveért kibocsát: „A főváros egynémely bizottságának klikkjei által becsempészett plutokratizmus harcza ez az agráriusak ellen, amely harczban mindent eszközt jónak tartanak gyülölségük kifejezésére“.

Ki nem nevet itten?!

Fenyvessy Adolf.

*

Készséggel adtunk helyet *Fenyvessy* Adolf ur czikkének már csak azért is, hogy pártatlan álláspontunk e kérdésben azáltal is kitünjék, hogy egy bennünket erősen támadó czikket is közreadunk, ha valaki abban a véleményben van, hogy a „*Köztelek*“ által méltatlanul megtámadtatván, magamegvédelmezésére lapunk hasábjait igénybevenni óhajtja. Még a kéziratban levő hibákat sem javitottuk ki, amelyekkel *Fenyvessy* ur igazolja, hogy nem czélja tárgyi czáfolat, hanem egy személy, az OMGE. állattenyésztési szakosztálya előadójának támadása volt, aki ezekkel az ügyekkel rendszerint foglalkozni szokott, de aki ezidőszerint hetek óta külföldön tartózkodik.

Minden pártatlan álláspontunk mellett is azonban magunknak is megengedhetjük azt, hogy a fenti sorokat megjegyzéseink kiséretében tegyük közzé és bezárjuk azt a vitatkozást, amelynek további folytatása annál is inkább fölösleges volna, mivel egyáltalában nem lehet reményünk arra, hogy Fenyvessy urat meggyőzzük arról, hogy a vásárpénztárnak szervezetében és müködésében igenis vannak oly részek, amelyek panaszokra okot adnak s amelyeket a majdan lejáró szerződés megujitásánál vagy mással való megkötésénél figyelmen kivül hagyni nem szabad.

Áttérve már most Fenyvessy ur czikkére, mindenekelőtt konstatáljuk, hogy Fenyvessy urat sem mint a vásárpénztár felügyelő bizottságának tagját, sem mint fővárosi törvényhatósági bizottsági tagot nem támadtuk. Mi személyeket nem is emlitettünk, de ha Fenyvessy ur a támadás élét magára veszi, az legfeljebb annyit bizonyit, hogy a jelentésnek általunk kifogásolt részei tőle származnak. Ezt eddig nem tudtuk — legalább most ezt is tudjuk és Fenyvessy urnak müködését nagyobb figyelemmel fogjuk kisérni, mert ugylátszik nekünk gazdáknak érdekünkben áll, hogy az ő várható támadásaival szemben kellőképen vértezve legyünk.

Védekezik Fenyvessy ur azon állitásunk ellen, hogy a felügyelő-bizottság nem czáfolta meg a vásárpénztár ellen hangoztatott panaszokat. Hát bizony minden kihallgatás emlegetése daczára most is azt mondjuk, mert a bizottság — bár jóhiszemüleg — csupa olyan egyént hallgatott ki, akik a vásárpénztárral meg vannak elégedve. Mért nem méltóztatott az elégedetleneket is meghallgatni s azok véleményét is jegyzőkönyvbe venni? — avagy mért nem méltóztattak a legközvetlenebbül érdekelt gazdák véleményét is kikérni? akkor a bizottság a vásárpénztárra talán mégis kevesebb dicséretet halmozott volna jelentésében. És méltóztassék Fenyvessy urnak egy kissé különbséget tenni, hogy amit nem dicsérünk, vagy amit kritizálunk, az még nem okvetetlenül inkorrekt. Hiába akarja pedig legalább a sorok között ránk kenni, mi sohasem állitottuk, hogy a vásárpénztár üzleteinél inkorrekte jár el, mi a vásárpénztár egész szervezetét és az ebből folyó müködését bíráltuk, de semmiféle egyes üzletére véleményt nem mondottunk, mert erre a megfelelő konkrét adatok hián nem is vállalkoznánk. Azt pedig, hogy három előkelő pénzintézet kezeli a vásárpénztárt, igazán nem értjük. Mi eddig ugy tudtuk, hogy a vásárpénztár mint önálló részvénytársaság 1897. évi októben 14-én alakult meg s ama pénzintézeteknek csak annyi közük van hozzá, hogy a vásárpénztár részvénytársaság részvényei a tárczáikban vannak; de ha valamely intézmény szervezete meg nem felelő, azt egyáltalán sem nem menti, sem nem magyarázza, bármennyi és bármily tekintélyes pénzintézetek kezeljék is azt.

Nunc venio ad fortissimum. Azt mondja Fenyvessy ur, hogy összezavarjuk a fogalmakat, amidőn azt állitjuk, hogy a vásárpénztár obligatorius jellegü, holott az annyira *fakultativ* — Fenyvessy ur szerint — hogy csak az *inkasszó* kötelező. Hát itt Fenyvessy urnak igazán sikerült a fogalmakat összezavarni. Kötelező az inkasszó, kötelező a hajtsárok igénybevétele, kötelező a bélyegzés, kötelező a felügyelet igénybevétele, kötelező a takarmányozás és mindezeknek árszabályszerü — és nem épen méltányos — megfizetése, de nem kötelező a bizományi közremüködés igénybevétele, tehát — a vásárpénztár — szerinte — fakultativ. Én azt állitom obligatorius, mert ha én a kötelező terheket kénytelen vagyok magamra vállalni, önként hajtom fejemet a vásárpénztár bizományosi jármába, csakhogy üzletemet mihamarább és csak egy féllel bonyolitsam le.

A kötelező kényszer tulajdonképen természetszerü és nem intézményezett. Czégérnek ehhez a fakultativ — elnevezés nagyon szép, de senkit, a kinek valaha a vásárpénztárral dolga volt — félrevezetni nem fog. Hiszen legjobban bizonyitják állitásunk helytállását Fenyvessy urnak azon statisztikai adatai melyek szerint a vásárpénztár fennállásának $2^1/_2$ esztendeje alatt a budapesti vásárra hajtott marháknak több mint felét a vásárpénztár hozta föl, vagyis az évtizedek óta a budapesti vásártéren müködött bizományosok üzletei több mint fele részét a vásárpénztár hóditotta el.

Ez nemcsak azt bizonyitja, hogy a nem elég reális bizományosok a marhavásártérről kipusztultak, hanem azt is, hogy a vásárpénztár mellett még a legreálisabb és legkiterjedtebb üzlettel biró magánczégek sem képesek üzletüket fejleszteni. Vagyis, hogy mindenki erkölcsileg anyagi érdekeinél fogva kényszeritve van a vásárpénztárhoz szegődni. Igy lesz a fakultativ pénztárból obligatorius.

Azt mondja még Fenyvessy ur, hogy a szerződés három miniszterium retortáján

ment keresztül és igy a gazdaközönség megnyugodhatik, hogy az teljesen megfelel érdekeinek. Már bocsánatot kérünk, de a magunk ügyeiben leghivatottabbak magunk vagyunk véleményt mondani. A miniszteriumokban a jóakarat mindenkor megvan, de a szakértőség hozzá sokszor hiányzik, különösen az olyan dologban, amely első sorban gyakorlati tapasztalatokat igényel. Különben is gazdai szempontból tekintve a dolgot, a földmivelésügyi miniszteriumban ezt a szerződést abban az időben tárgyalták, amidőn a gyakorlati gazdák véleményét meghallgatni nagyon sokszor fölöslegesnek tartották.

De Fenyvessy ur nemcsak védekezik és vádol, hanem gyanusit is. Egyenesen visszautasitjuk nemcsak a magunk, hanem az egész gazdaközönség nevében azt az állitását, mintha a magyar gazdaközönség és társadalmi képviselete az OMGE. vagy más, bármiféle paktumokat kötött volna, vagy kötni akarna az osztrák agráriusokkal. Igenis az osztrák agráriusok épenugy fölismerték az őrlési engedély veszedelmét, mint az osztrák molnárok és ők is époly erősen állást foglaltak megszüntetése ellen, mint a magyar gazdák, de az őrlési engedély megszüntetésére irányuló törekvéseink, épugy mint az övék teljesen önállóak voltak, sőt egyenesen dicsekedhetünk vele, hogy ezt a kérdést az OMGE. tárgyalta először 1892-ben és az OMGE. hivta föl a közvélemény figyelmét először erre a gazdákat károsító visszaélésre. A nagyhangu szólamokat tehát nem a „*Köztelek*“ hanem Fenyvessy ur használja, mert még gyanusitással sem átall a maga törekvései mellett hangulatot csinálni.

Ezek után megfelelünk arra a kérdésére is, hogy „*ki nem nevet itten?*“ A magyar gazdaközönség nem nevet akkor, amidőn olyan törekvések ellen kell küzdenie, amelyeknek a czéljuk az, hogy az ő vérrel szerzett és verejtékkel öntözött földje és őt megillető isteni és emberi jogai a nevető örökösök birtokába jussanak; ellenben nevet akkor, amidőn csak olyan akadályok állanak előtte, amelyeket egyszerü összetartásával, ügyének igazságosságával, komoly és erélyes fellépésével könnyen háríthat el utjából. *Szilassy Zoltán.*

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
Az OMGE. közleményei.	1003
A buzakirály.	1003
A fővárosi huspénztárról.	1010
Növénytermelés.	
Takarmánymagvak termeléséről.	1004
Állattenyésztés.	
A legjobb áidlás.	1005
Gazdasági növénytan.	
Kiveszö zabvetés.	1005
Gazdasági gépészet.	
Gazdasági szeszgyárak gőzfogyasztása.	1006
Könyvismertetés.	1008
Levélszekrény.	1008
Vegyesek.	1011
Kereskedelem, tőzsde	1012

A m. kir. mezőgazdasági muzeum gyüjteménye *a VII. ker., Kerepesi ut 72. szám alatti házban* **megtekinthetők a hétfői és az ünnepeket követő napok kivételével:**

naponkint d. e. 9 órától d. u. 1 óráig.

Hétfői és az ünnepeket követő napokon a muzeum zárva van.

A muzeum látogatása ingyenes.

A legközelebbi villamos-kocsimegállóhely a Kerepesi-uton: a városból jövet VII. ker., Alsó-erdősor utcza sarkán, a városba menet VIII. ker., a Kenyérmező-utcza sarkán van.

A magyar kir. földtani intézet muzeuma a közönségnek *dijtalanul nyitva áll* **minden vasárnap és csütörtökön, délelőtt 10—1-ig.**

Más napokon, hétfő és péntek kivételével, délelőtt 10—1-ig, egy korona személyenkénti belépő dij lefizetése után tekinthető meg.

Kinevezés. A földmivelésügyi m. kir. miniszter a m. kir. földtani intézethez *Adda* Kalmán segédgeológust osztálygeológussá, dr. *Pálfy* Mór, *Treitz* Peter és *Horusitzky* Henrik segédgeologusokat első osztályu geológusokká, *Simkó* Imre ösztöndijast és *Liffa* Aurél egyetemi tanársegédet, ez utóbbit ideiglenes minőségben másodosztályu geologusokká, — az országos kémiai intézet és központi vegykisérleti állomás személyzeti létszámában *Koticsán* Zsigmond fővegyészi czimmel felruházott kir. vegyészt titkárrá, *Krámszky* Lajos fővegyészi czimmel felruházott kir. vegyészt kir. fővegyészszé, *Lossonczy* Ernő fizetéstelen kir. vegyészt, dr. *Herczfelder* Ármánd Dezső kir. vegyészi czimmel felruházott gyakornokot és dr. *Ruzitska* Béla egyetemi m. tanárt kir. vegyészekké, — a m. kir. állat-élettani és takarmányozási kisérleti állomáshoz dr. *Weiser* Izsó segédet vegyészszé, dr. *Zaitschek* Arthur ideiglenes minőségü fizetéstelen segédvegyészt pedig segéddé, továbbá *Faltin* Adolf okleveles vegyészt ideiglenes minőségü segédvegyészszé, *Tordai* György magvizsgáló állomási segédet a X. fizetési osztályba sorolt segéddé, *Hegyi* Dezső magvizsgáló állomási segédet a magyaróvári növényélet- és növénykórtani állomáshoz segéddé, *Baán* Lajos és *Krolopp* Hugó ösztöndijas gazdasági segédet a m. kir. növénytermelési kisérleti állomáshoz ideiglenes minőségü segédekké kinevezte.

Személyi hirek. *Forster* Gézát, az OMGE. igazgatóját a jászberényi 7-ik ker. népkör fennállásának 25 éves jubileuma alkalmából disztagjává választotta meg. — *Rubinek* Gyula, az OMGE. ügyvezető titkára f. hó 27-én Párisba utazott egy hónapi tanulmányutra. A párisi kiállitáson kivül Zürichben a Schweizerische Hagel Versicherungs-Gesellschaft, Münchenben pedig a bajor kir. jégbiztositó szövetkezet szervezetét fogja tanulmányozni.

A kereskedelmi miniszterium uj államtitkárja. Mint már eleve is tudni lehetett, a király dr. *Nagy* Ferencz budapesti egyetemi tanárt kereskedelemügyi miniszteriumi államtitkárrá nevezte ki. Nagy Ferencz kinevezése nemcsak a jogászkörökben keltett örömet, melyeknek dr. Nagy egyik kiváló kapaczitása volt, hanem a gazdakörökben is örvendetes esemény számba megy az ő kineveztetése, aki a szövetkezeti törvények előadói tervezetének megalkotásával a gazdatársadalom osztatlan elismerését és bizalmát biztositotta magának. A kereskedelmi törvények reviziójának kérdésében és az uzsorakérdésben tartott értekezletei egymagukban is megggyőztek bennünket arról, hogy dr. Nagy nem csupán kiváló jogtudós, de egyszersmind hatalmas érzékkel bir a társadalmi és gazdaság-politikai problemák iránt is, amelyek pedig ma a kormányzat élén állók részéről rendkivüli figyelmet követelnek. Dr. Nagy Ferenczet az őt méltán megillető magas polczon a gazdaközönség nevében is őszinte szivvel üdvözöljük.

Harcz a végkimerülésig. Mióta az őrlési forgalmat a fővárosnál is sikerült ankét tárgyává tétetni, a visszaállitásra irányuló rekriminácziók uj jogczimet nyertek a nyilvánosság elé való kerülésre. A sajtó egyes orgánumai segitségül szegődtek a nagymalmosok mozgalmához s ugyancsak verik a port az agráriusokon, akiket egyenesen a malomipar tönkretevésével vádolnak. Pedig voltaképen a kormányt kellene ütniök, mert ez hantolta el az őrlési forgalom kedvezményét a kiegyezési törvényekben. Az ipargyilkolás vádjában a kormány vezetőinek is bőven kellene osztozniok, hiszen övék volt a végrehajtás munkája. A nagymalmosok azonban ezt a rájuk nézve kényes pontot furfangosan kikerülik s az agráriusokra ontják minden dühöket. Sóhajtoznak az ankét után, hogy az agráriusok megrögzött makacssága leküzdhetlen. Ugyan mit szólanának hozzá a sóhajtozók, ha egy hajánál fogva előrántott ankét két órai disputája egy, évek hosszu során át érlelődött meggyőződést egyszerüen léggé fujna? Bizonyára nem várhatta azt komolyan senki sem, hogy az OMGE.-nek olyannyira megbeszélt s minden oldalról megfontolt állásfoglalását nehány frázissal tarthatatlanná fogják tenni. Ezt józan fővel nem is remélhették s éppen ezért a malomérdekeltség volt az, melytől elvártuk volna, hogy a közeledésre az első lépést megtegye. Hiszen nagy tere van a kárpótlás kérdésének is, amely téren az őrlési forgalom beszüntetésének következményeit méltányos megegyezés alapján enyhiteni lehetne. A malomérdekeltséget illeti a vád, hogy erre a térre még csak lépni sem kisérlettek. Nekik csak az őrlési forgalom kell, mely, hogy micsoda óriási privilégiumot képezett javukra, azt éppen ez a kétségbeesett ragaszkodás s ez a minden eszközt mozgósitó prepotens erőlködés tanusitja a legjobban. Látjuk ebből, hogy az egyszer elfoglalt sánczokat visszahóditani igen nehéz s megtartani sem lehet küzdelem nélkül. De az őrlési forgalom kérdése oly sokat jelentő szembeállitása a mezőgazdaság érdekeinek egy szük kör érdekeivel, hogy az ebben elfoglalt védelmi állást a gazdaközönség fel nem adhatja semmi áron. Okosabb dolog volna tehát az ellentétek szitása helyett a méltányos kárpótlás alapjára helyezkedni, amelyen a gazdák a malmokban nem támadóikat, hanem érdektársaikat lelhetnék fel.

A Thanaton (rovarirtó szer) beszerzése. Április hó folyamán a napi sajtóban közleményeket olvastunk arról, hogy a Thanaton ezentul nagytőzsdéktől is beszerezhető lesz. Ez alapon az OMGE.-nél is számosan reklamáltak s panaszkodtak amiatt, hogy ezen értesülés ellenére a Thanaton még mindég nem képezi tőzsdei elárusitás tárgyát s igy annak beszerzése nagyon meg van nehezitve, amenynyiben a közönség a beszerzési mód felől nincs kellőleg tájékozva. Az OMGE. már évek óta sürgeti a Thanaton forgalmának megkönnyitését s legutóbb 1898-ban arra kérte a földmivelésügyi minisztert, hatna oda, hogy a Thanaton megrendelésénél ne kelljen hatósági engedélyt felmutatni, mint ezt ezidőszerint a 2789—1869. számu belügyminiszteri rendelet értelmében megkivánják, hanem a gazdasági egyletek igazolványára is beszerezhető legyen, sőt a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete a gazdasági és kertészeti egyletek a tagjaik számára szükséges Thanatont egyenesen a dohányjövedéktől szerezhessék be. E felterjesztés eredményének tekinthetjük a Thanaton forgalmának megkönnyitését czélzó és publikált terveket, amelyek szerint a Thanaton igen helyesen tőzsdei elárusitás tárgyává tétetvén, minden megkötés nélkül átadatnék a szabad forgalomnak. Sajnálattal kell azonban konstatálnunk, hogy ez a tervezet mindeddig nem valósult meg s ennek kétségen kivül igen hátrányos következménye az, hogy a gazdák és kertészek a Thanatont csak korlátolt mértékben vették igénybe. A Thanaton beszerzési módja nem változván, azt még ma is csak a Magyar Dohánykereskedelmi r.-t. árusitja (Bpest, V., Erzsébet-tér 15.) és a megrendeléshez még ma is a belügyminiszteri rendelet alapján megkivánt hatósági engedély csatolandó.

Hibaigazitás. Lapunk mult (*48.*) számában a *W. L.* ur által beküldött s „*Pusztuló árpa és buza*“ czim alatt tárgyalt vetések nem Tolnamegyéből, mint az a kérdés alatt jeleztetett, hanem *Torontál*megyéből valók.

NYILTTÉR*)

A szőlők védelme a peronoszpora ellen.

Nagy veszedelme ujra ültetett szőleinknek a peronoszpora, mely óriási károkat okoz évenként a védekezésben járatlan magyar termelőknek. A peronoszpora ellen a rézgálicz-oldatokkal szoktak védekezni. A **rézgálicz** oldatot mészszel kell közömbösiteni, különben elégeti a szőlők leveleit. Ezt a kellő arányu keverést nehezen tanulták meg szőlősgazdáink és igy esett, hogy sokszor hiába való volt a **peronoszpora ellen való védekezésük.**

A rézgáliczot is országszerte hamisitva hozták forgalomba és igy a sok munk mellett nem egyszer haszonnélküli munka miatt káruk is volt a gazdáknak. Ezeken a bajokon segit a **dr. Aschenbrandt-féle „bordói-por“**, a mely poralaku szerben a peronoszpora ellen való tökéletes védekezés minden kelléke meg van.

A magyar-óvári gazdasági akadémián végzett kisérletek szerint **kezelése könnyü,** (csak bele kell egyszerüen a vizbe szitálni) a leveleket **soha sem pörköli,** a levélzetre **kitünően tapad,** az eső nem mossa le oly könnyen, mint a rézgálicz és mészkeveréket. A **dr. Aschenbrandt-féle „bordói-por“-nak** ezen jó tulajdonságai mellett azon előnye is meg van, hogy használata **olcsóbb**, mint a rézgálicz és mészkeverék alkalmazása. A **dr. Aschenbrandt-féle „bordói-por“** ólomzárolt zsákokban védjegygyel szállittatik. Ára 50 kgos zsákban à kg. 76 fillér; 10 kgos zsákban à kg. 80 fillér; 5 kgos zsákban à kg. 80 fillér. Megrendelhető a **„Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél“** és a **„Borászati Lapok“** kiadóhivatalánál Budapesten. Ez utóbbi ingyen küldi meg bárkinek, aki egy levelezőlapon hozzá fordul, **a peronoszpora ellen való védekezésről szóló népies füzetet.**

A

jövő vámpolitikája és uj vámtarifánk.

Az Országos Magyar Gazd. Egyesület vámügyi bizottságának megbizásából irta:

RUBINEK GYULA

az O. M. G. E. ügyvezető titkárja.

Nagy kvart alak 320 lap.

Ára 10 korona.

Megrendelhető a

„Köztelek“ kiadóhivatalában.

Megjelent az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület“ kiadásában *Az Ujlaki Uradalom Üzleti berendezése* a *„Köztelek“* szerkesztősége által kitüntetett pályamü. Két tábla hat ábrával. Irta: Wiener Moszkó. Egy hazai belterjes uradalom üzleti ágának jövedelmezőségére és az egyes üzleti ágak viszonyára vonatkozó részletes adatok ismertetése. 104 oldalas csinos könyv, ára **portómentes** megküldéssel: *55 krajczár.* Megrendelések a kiadóhivatalba intézendők.

*) Az e rovat alatt közöltekért a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatőzsde.

(*Guttmann és Wahl* budapesti termény-bizományi czég jelentése.)

Budapest, 1900. junius 23.

Az időjárás e héten változékony volt. Kezdetben esős és hüvös maradt, később kiderült az idő és a hőmérséklet is emelkedett; utóbb gyakrabbi esőzések is álltak be, melyek a hőmérsékletet ujólag sülyesztették. A vetések fejlődésére az időjárás mindenesetre nagyon kedvező és a magképződést is lényegesen elősegitette. Rozsdapanaszok e héten is érkeztek ugyan, de erre minden évben el vagyunk készülve. Külföldön az időjárásra kevés a panasz, csak az Egyesült-Államokban uralkodott szárazság, sőt az északkeleti részekről igen tetemes károkat és a kilátások lényeges rosszabbodását jelentik.

Ezen esőhiány mindenesetre alkalmas volt arra, hogy a külföldi piaczokon szilárdabb irányzat érvényesüljön, a fogyasztás részéről nagyobb volt a kereslet és az árak is csaknem mindenütt emelkedők. Amerikában különösen gyorsan emelkedő volt az üzlet. Az Egyesült-Államok jelentései a vetések állásáról különbözők ugyan, de a károk mindenesetre jelentékenyebbek lehetnek, különösen az északnyugati Államokban. A politikai zavarok Keletázsiában szintén nagymértékben járultak hozzá az irányzat szilárdulásához, mi mellett a baissierek részéről nagy fedezések eszközöltettek és igy a mult héttel szemben kisebb gyengülés után kb. 9. c. emelkedés mutatkozik. A látható készletek buzában 1350,000 bush. gyarapodtak. Angliában az irányzat szintén szilárd volt és jó kereslet mellett készségesen concedáltak magasabb árakat Francziaországban, hol az aratási kilátások javultak, csak nehezen követték a külföldi impulsusokat, sőt Németországban is csak az utolsó napok hoztak emelkedő árakat. Az összes többi continentális piaczokon a fogyasztási kereslet jobb volt és majd mindenütt kisebb-nagyobb áremelkedések érettek el.

Nálunk az irányzat nem alakult egyöntetüen. Kenyérmagvak gyakrabbi változásoknak voltak kitéve, mi mellett a hangulat azonban szilárd volt és takarmányczikkek is emelkedő irányt követtek.

Az üzleti hét részleteiről következőket jelenthetjük:

Buza lanyhán indult. A kinálat nem volt ugyan bő, a kereslet azonban szintén csak szük keretben maradt. Az üzlet későbbi folyamán azonban a határidőpiaczról kiindulólag szilárd hangulat érvényesült és egyes malmok is szükségét látták annak, hogy naponkint kisebb-nagyobb beszerzéseket eszközöljenek. A hét vége felé a kereslet általánossá vált, összes lisztgyáraink élénk vásárlási hajlamot tanusitottak és habár az utolsó üzleti napon némi visszaesés állott is be, a tulajdonosok fokozatosan 70 fillérrel felemelt követeléseik készségesen adattak meg. Az összforgalmat 200,000 mm., a hetibehozatalok 79,000 mm. tezsszük.

Rozs kezdetben el volt hanyagolva és a vevők teljes tartózkodása mellett még némileg olcsóbb árakon sem volt elhelyezhető. A szilárdabb határidőjegyzések behatása alatt a hangulat azonban később e czikk iránt is barátságosabbra fordult, az eladási viszonyok kedvezőbben alakultak és a mult héthez viszonyitva 10 fillérrel magasabb árak is voltak elérhetők. Minőség szerint helyben és helybeli paritásra 13·——13·40 kor.-ig jegyzünk. Nyiri származékokban csak korlátolt volt a forgalom és Debreczen paritásában 12·10 kor. jegyzünk. Uj rozsban is történt néhány eladás és pestvidéki származékokért julius-augusztus szállitásra Budapest távolságában átvéve 10—15 fill. fizettek kevesebbet a folyó októberi rozs határidőjegyzéssel.

Árpa (takarm. és hánt. czélokra) továbbra is csak mérsékelten van kinálva és kereslet is gyenge maradt. Az irányzat igy csendes volt és árak a mult héthez viszonyitva néhány fillért 100 kg.-ként vesztettek. Minőség szerint gyárosoknál és hizlalóknál helyben és helybeli paritásra 11·80—12·30 Cassa jegyzünk. Jó minőségü sörárpa állomásokon átvéve üzlettelen. (Minden 100 kg.-ként.)

Zab elég bőven volt kinálva, mig a kereslet rendes maradt. Az emelkedett határidőjegyzések behatása azonban e czikknél is mutatkozott. A tulajdonosok árköveteléseiket 20 fillérrel felemelték és a fogyasztás ehhez alkalmazkodott is. Minőség szerint az elkelt kb. 4000 mm.-ért 10·30—10·70, prima- és urasági áruért 11·30 K. is fizettek. (Minden 100 kilogrammként.)

Tengeri ugy elszállitási czélokra, mint Kőbánya részére is köttetett és a mult héthez viszonyitva 10—20 fillér emelkedést tüntet ki. Hajóból átvéve 11·10—11·30, kocsiba téve 11·30—11·40 K.-ig fizettek.

Olajmagvak: Káposztarepczében (ó-áru) nem adatott el. Káposztarepcze augusztusra csak mérsékelten volt forgalomban, azonban szilárdan alakult és 26·20—26·40—20·60 K. között váltakozott, hogy a hét végén 26·40—26·60 K. záruljon. Uj bánáti repcze Budapest távolságában átvéve 24·50 K. kelt el, mig román aprószemü repczéből néhány ezer mm.-ért Budapest távolságában átvéve 24·90 K. fizettek.

Hüvelyesek: Bab e héten is üzlettelen maradt, az árak csak névlegesek. Törpebab Gyöngyösön 16·—, Félegyházán 16·—, gömbölyü Mohács 14·—. Zombor-Baján 14·—, barnabab Kalocsán 14·—, tarkabab Nagy-Károlyon 10.—. Kendermag helyben 20 koronáig jegyez. Bükköny 14.——14·50 K. Muharmag 14—15 koronát jegyez helybeli paritásra, minden 100 kilogrammonként.

Napi jelentés a gabonaüzletről. 1900. junius 26

Tegnap az októberi buza 16·28—16·30 K zárul 10 centtel magasabb Amerikára, mely ma már határozottan lanyhán jött-megy, jegyzései 3—4 centtel veszitettek árban. És ime a bpesti tőzsde ismét ellentétes állást foglal el, mert 16·20—22 erős pénz volt kezdetben és délben már 16·44-ig emelkedett. Itt hüvös, esőre hajló idő van.

Készáruban mérsékelt forgalom mellett az árak változatlanok maradtak, mindössze a 16—18000 mázsa buza kelt el, mig felmondás egyáltalában nem volt.

Tengeriben lanyha az irányzat, helyben meglehetős nagy készlet van, melyért azonban a tulajdonosok még mindig régi magas árakat igénylik. Tartózkodó kereslet mellett kocsiba rakva 11·20 K, mig Kőbányán 11·40 jegyzünk.

Rozsban gyenge a kinálat az árak változatlanok minőség szerint 10·60—11·40 alkudnak bpesti paritással.

Árpa elhanyagolt, mig zabban kedvezőbb hangulat mutatkozik, valamivel magasabb árak mellett. Helyben 10·—10·60 érhető el érte.

Határidők egy órai zárlat

Buza októberre	1900.	16.46	48——
Tengeri juliusra	„	11.32—34——	
„ aug.-ra	„	11.42—44——	
„ májusra	1901.	9.84—86——	
Rozs októberre	1900.	13.98—14.—	
Zab októberre	„	10.44—46——	

Szeszüzlet.

Szesz. (*Goldfinger* Gábor szeszgyári képviselő tudósitása.)

A hétnek elején a **szeszüzletben** az üzletmenet valamivel élénkebb volt és főleg juliusi szállitásra történtek nagyobb fedezési vásárlások változatlan szilárd árak mellett. Elkelt finomitott szesz nagyban adózva 116·50—117·50 K., adózatlanul szabadraktárra szállitva 46·50—47·50 K. helybeli finomitógyáraktól.

Élesztőszesz jó vételkedv folytán szilárd és adózva 116·50—117·50 K., adózatlanul 46·50—47·50 K. kelt el.

Az adózott nyersszesz ára 25 fillérrel emelkedett, Vidéki finomitógyárak által finomitott szesz nagyban adózva 115·50 K. volt ajánlva ab állomás és ez áron több tétel junius-juliusi szállitásra el is kelt.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz e hétnek elején változatlan áron volt ajánlva és néhány száz hektoliter 40 K. zárulva is lett.

[illegible] 40·—— 40·50 **korona.**

***Bécsi* jegyzés** 44——44·40 **korona, kontingens nyersszeszért.**

***Prágai* jegyzés** 113·— **korona adózott és** 40.50 **korona adózatlan szeszért.**

***Trieszti* jegyzés** 19·50—20·— **korona kiviteli szeszért** 90% **hektoliterje.**

Kivitel're több tartány finomitott szeszt vásároltak, mely Szaloniki felé lett szállitva.

Vidéki szeszgyárak változatlanul szilárdan jegyeznek, N.-Tapolcsány 50 fillérrel drágábban.

***Budapesti zárlatárak e héten*: Finomitott szesz** 116·50—117·50 **korona, élesztőszesz** 116·50—117·50 **K., nyersszesz adózva** 114·50—115·50 **korona, nyersszesz adózatlan (exkontingens)** —·——·— **korona, denaturált szesz** 36·50—37·50 **korona. Kontingens nyersszesz** —·——·— **korona.**

Az árak 10.000 literfokonként hordó nélkül bérmentve budapesti vasutállomáshoz szállitva készpénzfizetés mellett értendők.

A központi vásárcsarnok árnjegyzése nagyban (en gros) eladott élelmiczikkek árairól.

Magyar gazdák vásárcsarnok ellátó szövetkezetének üzleti jelentése. 1900. junius hó 23-áról.

A hét második felében forgalmunk kedvezően indult meg, nagyobb arányokat öltött az pénteken, a hetivásáros napon.

Vidéki husnemüek teljesen kimaradtak, ezekben üzlet nem fordult elő.

Vadfélékből csak őzbak került a piaczra, melyért nagyban 1·40—1·60fillért értünk el kgonként.

Élőbaromfi nagy mennyiségben került a piaczra, különösen sok volt a szerb áru s ennek hatása alatt hazai áru csak vontatva volt elhelyezhető. Apró rántani való csirke 1—1·30, sütni való 1·80—2·30, sovány liba 3·80—6 koronáért kelt el páronként.

Tojásban az üzlet közepes volt. Érdeklődés csak prima áru iránt mutatkozott s ezért 56—57 korona volt elérhető. Erdélyi tojás elhanyagolva 55 koronát jegyez eredeti ládánként.

A vajüzlet kedvezőnek mondható, bár a fel küldések megkétszereződtek s a helyi piaczon a fogyasztás megcsappant, mégis külföldi vevőink ismert s bevezetett teavajunkért a kért 2—2·10 koronás árt elfogadták s ezen árban történtek nagyobb lebonyolitások. Kifogástalan főzővaj helyi piaczon 1·50—1·60 korona áron nyert elhelyezést. Kedvezőtlen fordulatot vett a turó-üzlet. Ezen áru a gyümölcs-szezon beálltával rendszeresen el van hanyagolva s ezen állapot most is rohamosan állott be, ugy hogy ezidőben a turó el nem helyezhető.

A zöldségpiacz lanyha. A tömeges felhozatalok az árakat folyton nyomják. Zöldborsó 12—16 fillér. Zöldbab 18—20 fillér kgonként. Tök 20—26 K. Ugorka 4—8 korona százanként. Uj rózsaburgonya 5—5·60 korona 100 kgonként vagontételekben. Csak kiváló szép áruért lehet jó árakat elérni, mig másodrendü minőségü gyümölcs nehezen helyezhető el. Apró lágy cseresznye 16—18, befőzni való 24—30 fillér; apró ribizke 26, nagyszemü 40 fillér kgonként. Sárgadinnye 1·20—1·40 fillér drbonkint.

Hivatalos árjegyzés

Budapest székesfőváros vásárcsarnokaiban eladott élelmiczikkekről. Budapest, 1900. junius 25-ről.

Hus és hustermékek. Marhahus 1 q. hátulja I. rendü 108—112, II. r. 100—108, III. r. 96—100, eleje I. r. 100—108, II. r. 96—100, III. r. 80—96, borjuhus 1 q. hátulja I. r. 104—116, II. r. 85-104, eleje I. r. 96—100, II. r. 84—96, bárány 1 darab hátulja ———, eleje ————, birkahus 1 q. hátulja I. r. 84—96, II. r. 80—84, eleje I. r. 80—84, II. r. 74—80, sertéshus 1 q. szalonnával budapesti 100—102, vidéki ———, szalonna nélkül budapesti 84—96, vidéki ———, sertéshus pörköltnek való ————, kocsonyának való ———, füstölt budapesti I. r. ———, vidéki II. r. 1 q. 124—130, malacz élő, szopós I. r. 1 drb 5.00—7.00, tisztitott I. r. 1 kg. 1.60—1.80, sonka 1 kg. nyers, belf. hentesáru 0.90—1.20, füstölt belf. csonttal 1.04—1.50, csont nélkül 1.20—1.70, sonka füstölt prágai, csonttal 0.——0.—, csont nélkül 0.——0.—, kolbász 1 kg. nyers 1.00—1.20, füstölt I. r. 1.40—1.60, szalonna 1 q. ———, sózott 104—108, füstölt 108—114, sertészsir 1 q. hordóval 114—116, hordó nélkül budapesti I. r. 100—112, szalámi 1 kg. belföldi 260—320, prágai ———— korona.

Baromfi. a) *Élő*: (1 pár) csirke rántani való 1.00—1.30, tyuk belföldi I. r. 2.00—2.40, kappan hizott I. r. 0.00—0.00, sovány 0.00—0.00, rucza hizott I. r. 3.60—4.40, sovány belföldi 1.80—2.20, liba fiatal ujdonság 0.——0.—, lud hizott I. r. 8.00—10.00, sovány belföldi 3.60—4.00, pulyka hizott I. r. 0.——0.—, sovány belföldi ———— korona. — b) *Tisztitott*: csirke I. r. 1 drb 1.00—1.60, tyuk I. r. 1 drb 1.40—1.70, kappan hizott 1 kg. ————, 1 drb 0.00—0.00, rucza hizott 1 drb 1.60—2.60, 1 kg. 0.——0.—, lud hizott 1 kg. 0.——0.—, 1 drb 3.60—6.00, magló 1 kg. ———, 1 drb ————, pulyka hizott 1 kg. 0.00—0.00, 1 drb ————, magló 1 kg. ———, 1 drb ————, ludmáj 1 kg. 2.40—3.10, nagy 1 drb 0.70—1.80, ludzsir 1 kg. 1.60—2.00 korona.

Hal. *Élő*: (1 kg.) harcsa 1.50—2.00, csuka 0.00—0.00, ponty dunai nagy 1.80—2.00, márna 0.00—0.00. süllő balatoni ————, czompó 1.30—1.50, pisztráng nagy ————, kecsege 0.00—0.—, angolna ————, apró kevert 0.30—0.70. Lazacz rajnai 1 kg. 0.———.— korona.

Tej és tejtermékek. Tej teljes 1 liter 0.16—0.16, lefölözött 0.12—0.12, tejfel 0.50—0.56, teavaj 1 kg. 1.60—1.90, főző darabos 1.20—1.60, szedett ————, olvasztott ————, margarin I. rendü ————, II. r. ————, tehénturó I. r. 0.20—0.24, juhturó 0.92—1.12 liptói 0.80—1.28, juhsajt 90—1.02, ementáli belföldi 1.60—1.60, grói belföldi 0.80—1.20 korona.

Liszt és kenyérnemüek. Kenyérliszt 1 q. ———, kenyér monori, fehér hosszu 1 kg. 0.27—0.27, barna 0.22—0.22, rozs 0.23—0.23 korona.

Száraz főzelék. Lencse belföldi 1 q. —.00——.00 külföldi 36.00—56.00, borsó hazai héjas 20.00—24.00, koptatott 26.00—30.00, külföldi héjas 20.00—34.00, bab fehér apró 14.00—18.00, nagy 14.00—16.00, szines 12.00—20.00 korona.

Tojás. Friss teatojás 100 drb 4.10—4.16, alföldi (1440 drb) 56.00—56.00, erdélyi (1440 drb) 54.00—54.00, szerb (1440 drb) —·———·—, apró (1680 drb) ———, meszes tojás ———— korona.

Zöldség. Sárgarépa 100 köt. 0.00-0.00, I. r. 1 q. 10.00—12.00, petrezselyem ujd. 100 köt. 0.00—0.00, I. r. 1 q. 00.00—00.00, zeller I. r. 100 drb 0.—— 0.—, karalábé I. r. 100 drb 2.00—2.40, vöröshagyma ujd. belföldi 100 köt. ————, érett makói 1 q. —.00——.00, fokhagyma I. r. 1 q. —.———.—, czékla I r. 100 drb 2.00—3.00, II. r. 1.00—2.00, fejeskáposzta I. r. 100 drb 15.00—16.00, kelkáposzta I. r. 100 darab 2.00—3.00, vöröskáposzta I. r. 100 drb 00.00—00.00, fejes saláta I. r. 100 drb 1.40—2.40, kötött saláta 100 drb 1.00—3.00, burgonya 1 vaggon sárga 000.0—000.0, fehér 000.00—000.00, rózsa 1 q. 5.40—6.00, fekete retek kicsiny 100 drb 0.80—1.20, ugorka 100 drb savanyitani való ———, savanyitott 3.60—4.80, nagy salátának ————, paradicsom olasz 1 q. 40.00—70.00, belföldi ————, zöld paprika 100 drb 1.50—8.00, tök főzni való 100 drb 12·—36 —, zöldborsó hüvelyes 1 q. 10.00—12.00, kifejtett 18.00—24.00, zöldbab hüvelyes 1 q. 10—26—, kifejtett —.———.—, karfiol 100 drb —.00——.00, torma belföldi nagy édes 1 q. 24.00—34.00, spárga 1 kg. 0.——0.— korona.

Gyümölcs. Alma, nyári édes 1 q. —.———.—, rétesbe való 00.00—00.00, vajkörte nagy I. r. 1 q. —.———.—, közönséges kevert körte 1 q. 00.00—00.00, szilva magvaváló nagy I. r. 1 q. —.————.—, nem magvaváló vörös 1 q. —.———.—, ringló nemes I. r. 1 q. —.———.—, baraczk kajszin 1 q. —.———.—, őszi 1 q. —.———.—, magvaváló 1 q. —.———.—, nem magvaváló 1 q. —.———.—, szőlő fehér mézes csemege 1 q. 00.00—00.00, közönséges kevert I. r. 1 q. —.———.—, meggy nagyszemü kem. 1 q. 26.00—40.00, apró szemü 1 q. 10.00—24.00, eper (szamócza) 1 kg. —.———.—, málna 1 kg. —.———.—, szeder 1 liter —.———.—, görög dinnye nagy I. r. 10 drb ————, kicsiny 100 drb —.———.—, sárga dinnye nemes I. r. 100 drb —.———.—, II. r. 100 darab —.———.—, dió nagy papirhéju 1 q. 00.00—00.00, apró kemény héju I. r. 1 q. 00.00—00.00, mogyoró nagy olasz 1 q. —.00——.00, gesztenye olasz nagy 1 q. 0.——0.—, belföldi 1 q. —.——.—, narancs messzinai 100 darab 5.00—8.00, pugliai 100 drb 5.00—8.00, mandarin 100 drb 0.00—0.00, czitrom I. r. 100 drb 2.60—2.80, füge hordós 1 q. 32.00—36.00, koszoru 1 q. 40.00—44.00, datolya sajtolt I. r. 1 q. 80.00—84.00, mazsolaszőlő (fehér) 1 q. 70.00—112.00, szőlő passatutti 1 q. ———, 1 q. —.——.—, szerb szőlő 1 q. —.——.— korona.

Füszer, ital. Paprika I. r. 1 q. 160.00—220.00, II. r. 1 q. 140.00—160.00, mák 1 q. 50.00—60.00, méz csurgatott 1 q. 80.00—104.00, lépes 1 q. ————, köménymag 1 q. —.——.—, boróka 1 kg. —.——.—, házi szappan szin I. r. 1 q. 56.00—60.00, közönséges II. r. 48.00—52.00, bor fehér asztali palaczkokban 1 hl. —.——.—, vörös bor 1 hl. —.———.—, házi pálinka palaczkokban 1 hl. —.——.— korona.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület Mester-utcza. 1900. junius 22 A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „*Köztelek*" részére). Felhozatott a szokott összégekből 113 szekér réti széna, — szekér muhar, 22 szekér zsupszalma, 8 szekér alomszalma, 0 szekér takarmányszalma 0 szekér tengeriszár, 4 szekér egyéb takarmány (zabosbükköny, lóhere stb.) 300 zsák szecska. A forgalom lanyha Árak fil.-ben q-ként a következők: réti széna 380-600, muhar ————, zsupszalma 260—320 alomszalma 240—280, egyéb takarmány ————, lóhere ————, takarmány-[illegible] —·— 100 kéve tengerisz. ————. luczerna 480-520 sarju ————, szalmaszecska [illegible], széna —, uj ————, zabosbükköny 440—480. Összes [illegible]szám 150, suly 210,000 kg.

Állatvásárok.

Budapesti juhvásár. 1900. junius hó 25-én. (A székesfővárosi közvágóhid és marhavásár igazgatóság jelentése a „*Köztelek*" részére).

Felhajtatott: Belföldi hizlalt ürü 155 darab, eladatott 155 drb, feljavitott juhok — drb, eladatott — drb, kisorolt kosok — drb, eladatott — darab, kiverő juh 204 drb, eladatott 96 drb, bárány — drb kecske —, boszniai —, szerbiai —, angol keresztezés —. romániai ——, durvaszőrü — db.

Birkavásár élénk volt, de felhajtva kevés jó minőség volt.

Árak a következők: Belföldi hizlalt ürü 44—48.— K. páronkint, 50—51 (53) K.-ig 100 kiló élősuly szerint, feljavitott juhok —·———·— K. páronkint, ——— K.-ig 100 kiló élő suly szerint, kisorolt kosok ——— K.-ig páronkint, ——— K.-ig 100 kiló élő suly szerint, kiverő juhok 20—26 K.-ig páronkint, ——44 K-ig 100 kl. élős. sz., bárány — K. páronkint, kecske — K. anya juhok —·— K. páronkint, szerbiai ·— K. páronkint, angol keresztezés — K. páronkint, romániai — K. páronkint.

Bécsi vágómarhavásár. 1900. junius hó 25-én. (*Vass Jenő* tudósitása a „*Köztelek*" részére.)

Összes felhajtás 4340 db. Ebből magyar 2852 db galicziai 742 darab, bukovinai 91, német 655 db hizott 3312 db, legelő 1028 db, fiatal —— db, ökör 3179 db, bika 522 db, tehén 409 db, bivaly 164 db.

A mult keddinél 900 darabbal kisebb felhajtás folytán az üzlet megszilárdult és az árak prima árunál 2, a többi minőségeknél pedig 2-3 koronával emelkedtek mmázsánként.

Árak: prima magyar 64—72·— (—·—), szekunda 58—64, tertia 50—57. Galicziai prima 70·——75·— (76 —), szekunda 61—69, tertia 52—60. Német prima 74—79·— (80——), szekunda 66—73, tertia 58—65. Legelőmarha: szerb és magyar 46·—58·—, rosszabb minőségü 46-58·—. Bika és tehén 44—71 (72——) és bivaly 34——46·—. Az összes eladások, élősulyban, kilogrammonként fillérekben (fogyasztási adó néleül).

Bécsi szurómarhavásár. 1900. junius 21-én. Felhozatott: 3228 borju, 1842 élő sertés, 1523 kizsigerelt sertés, 196 kizsigerelt juh, 127 bárány.

700 darabbal kevesebb borju hozatván, az üzlet ezen áruban emelkedett árak mellett élénken folyt le. Sertések alacsonyabb árakon keltek.

Árak kilogrammonkint: kizsigerelt borju 92—116, prima 118—124, primissima 126—128 (——), élő borju 76—96, prima 98—106 (——), primissima 108—114 (116), fiatal sertés 64—80, kizsigerelt sertés, nehéz 46—94, hizó sertés, süldő 88—96 (100—), kizsigerelt juh 68—88 pr. kiló fillérekben, bárány páronkint 10—24 (—) korona.

Bécsi sertésvásár. 1900. junius 26-án. (*Schleiffelder és társai* bizományi czég távirati jelentése a „*Köztelek*" részére).

Felhajtás: 5506 süldő, 5185 magyar, összesen 10691 drb.

A vásár lanyha volt.

Árak kilónként élősulyban fogyasztási adó nélkül prima 84-86 fillér, kivételesen 87 fillér, közepes 69—82 fillér, könnyü ——— fillér, süldő 60—80 fillér.

Bécsi juhvásár. 1900. junius hó 21-én. Felhajtás 1344 db juh.

Az üzlet lanyha volt.

Árak: juh 50—54 (—) per kiló fillérekben, kiv. —, raczka 42·——40 — per kiló.

Szerkesztői üzenetek.

G. L. urnak. Méhészeti ügyekkel lapunk nem foglalkozván, b. czikkét az országos méhészeti egyesülethez tettük át, amely annak sorsát illetőleg direkt-uton fog értesitést adni.

S. M. urnak. A megreklamált kérdés nem volt ugyan aláirással ellátva, miért azt nem tartoztunk volna figyelembe venni. Mindazonáltal nyomban áttettük azt rovatvezetőnkhöz s a most beérkezett feleletet lapunk mai számában közöljük is. Méltóztassék ebből látni, hogy mulasztás részünkről nem történt.

Kiadóhivatali üzenet.

Felkérjük mindazon tisztelt előfizetőinket, a kik a folyó évnegyedre az előfizetési dijjal hátralékban vannak, hogy azt a julius—szeptemberi előfizetési összeggel együtt *folyó hó végeig* beküldeni sziveskedjenek, mivel julius hó első napjaiban az összes hátralékosoknak beszüntetjük a lap küldését.

Elsőrangu hazai gyártmány.

Gőzcséplők

Ekék

Vetőgépek

Szecskavágók

Morzsolók

Postai czim: ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSULAT BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára, mely a gazdálkodáshoz szükséges összes gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszerü felvilágositással dijmentesen szolgálunk.

Földbirtokosok, gazdák és raktárvállalatok stb, figyelmébe.

Austria-Magyarországon általam bevezetett s mindenki által hasznosnak elismert

ponyva-kölcsönző intézetem

ajánl igen csekély kölcsöndíj mellett 96 □ mtr. és 48 □ mtr. nagyságu telitett

kazal ponyvákat,

vasuti waggonok és más mezei termékek betakarására szolgáló ponyvákat, továbbá 12 □ mtr. nagyságu, behordáshoz alkalmas **szekérponyvákat,** miáltal saját ponyvának beszerzése megtakarittatik. Ugyszintén

zsákok is kölcsönöztetnek

igen olcsó árak és előnyös feltételek mellett. Ugyanitt legolcsóbban szerezhetők be uj és használt 726

telitett ponyvák,

valamint **szekérponyvák** 7 korona és 9 korona, továbbá uj és használt

zsákok

minden nemben, gabona, faszén, liszt és korpás zsákok stb.

Minden 50%-kal olcsóbb mint bárhol.

Ócska zsák és ponyva minden mennyiségben a legmagasabb áron megvétetik.

NAGEL ADOLF

Budapest, V. Arany-János-utca 12.

TELEFON. Sürgönyczím: **Nagel Adolf, Budapest.**

HIRDETÉSEK felvétetnek a kiadóhivatalban **BUDAPEST,**

Kapható

egész éven át **legelső rendü fiatal nehéz**

erdélyi igás ökör

Papp Antalnál,

Szamosujvárt.

A készlet egész éven át állandóan 800—1000 darab. 909

Hirdetmény.

Magyar vasuti kötelék. — A czukorrépa díjszabás (II. rész 5. füzet) uj kiadása.

A magyar vasuti kötelék forgalomban 1900. évi augusztus hó 1-én II. rész 5. füzet megjelöléssel uj díjszabás lép hatályba, mely magyar vasutak állomásiról magyar czukorgyári állomásokra teljes kocsirakományokban szállitandó czukorrépa, valamint vissza szállitandó friss és savanyitott répaszelet és mésziszap küldeményekre közvetlen mérsékelt dijtételeket tartalmaz.

Az uj díjtételek a régiektől annyiban térnek el, hogy a tizedestörtek egész számjegyekre kerekittettek fel.

Az uj díjszabás, mely által az 1899. évi január hó 1-től érvényes hasonló czimü díjszabás hatályát veszti, folyó évi julius hó vége felé példányonkint 80 fillérért lesz megszerezhető a magy. kir. államvasutak díjszabás elárusító irodájában (VII., Csengery-utcza 33. sz.)

Budapest, 1900. junius hó 15-én.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága, a részes vasutak nevében is.

Pouland sertés-eladás.

Tulságos elszaporodás miatt Gesztiben (Somogym.) különféle koru és nemü **67 drb** vészen átment, tenyésztésre alkalmas, tiszta vérü **pouland china sertés mérsékelt áron eladó.** Levélbeli megkeresésekre felvilágositással szolgál a tulajdonos

Jankovich Bésán Géza földbirtokos

Gesztiben. — Posta helyben. 1028

HOTTER F. J. R. Szt. József-gyógyszertár a sz. Józsefhez BÉCS, XII/2., Schönbrunnerstrasse 182.

Hotter-féle Absorbinol

Mint palaczk frt 1.—, ½ palaczk frt 3.50.

Mindenkinek mindenszerü kinlódott és szétos testtapadékot, a nélkül, hogy a szőrt tönkre tenné. Erősíti a megtámadott és gyengetaktat, eltávolít és tönkre teszi minden csomót az izmokon és megőv minden gyulladástól; ennélfogva használ ennélfogva daganatinál, palabdiykötésnél, vastag térdnél, ennél az izeken, vastag bokánál, daganatnál, a hol ilyenek felépnek. A fentebb megnevezett megszüntetni és megnyugtatja a megtámadottat.

Hotter-féle Agrii tappora

levél- és szarvasmarhák ellen.

Kitünő pótlék a takarmányhoz az állat ereje és egészségére; fenntartásra; minden vemhős, hibrig- és tejtermelő alkalmazandó.

HOTTER-FÉLE HOLTTETEMENŐCS

1 kilóra frt 2 és 3 és egyre 1 és 20 kr.

Feldimulhatatlan holttetem eltávolítás és régi lajstromi is.

HOTTER

ÁLLATGYÓGYTERMÉSZETMENTI

a jelenkor legkitünőbb, legelőnyösebb szerei, melyek sok évre bizonyitó szerint szerzett más hasonló szerek által kiszorultak és most élnek. Raktárok a gyógyszertárakban és drogériákban.

Főraktár: BUDAPEST: Dr. SUDAI EMIL, gyógyszertár, Váczi-utcza 13.

HOTTER-FÉLE TIZENÖTÖS-PILLER

1 palaczk 1 frt 25 kr.

Az izomzat és izmokat a magas fokig kitünő állandó erőben és friссen fenntartja, az ellenben a bodrosodásnak más a legnagyobb fékezőmakra és vonzatáro lépnek. A tulerőlésbe kivetkezőmegyszik, más idős, szegények és nemverőnőnek megtöpé sikerrel alkalmazandó.

HOTTER I. SZ. H. SZ. HERBÁTPÁSZA

1 kilé 1 frt 25 kr.

Legjobb étszerű szer a étszek étvágytalanok és az azzal járó emésztésnek elősegítésére; kitünően hatott erőtszerű. A II. szám hasonszerű alkalmazandó.

HOTTER-FÉLE KOLIKA ELLENI SZER

1 üveg 1 frt 50 kr.

Lovakról mindenszerű kolika és hagy fokhaczás, szarvasmarhákról pedig puffadásnál szinen alkalmazandó.

Magyar királyi államvasutak. Igazgatóság
73034/900. CIII. szám.

Hirdetmény.

(Uj díjszabás életbeléptetése az osztr.—magy.—boszna—herczegovinai személyforgalomban.)

A magy. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesités szerint az osztrák—magyar—boszniа—herczegovinai személyforgalomban f. évi julius 1 tól kezdve uj díjszabás lép életbe, mely módositott határozmányokat és részben leszállitott, részben mérsékelten felemelt menetdijakat foglal magában.

Ezen díjszabás által az 1898. évi január 1-től érvényes hasonló díjszabás és annak 1. pótléka érvényen kv ül helyezetnek.

Az uj díjszabás a m. kir. államvasutak díjszabás elrusitási irodájában (VI., Csengery-utcza 33. sz.) i konoárt kapható.

Budapest, 1900. május 14.

Az igazgatóság

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

Mc Cormick Harvesting Machine Company.

Chicagói aratógépgyár.

Kévekötőaratógép. Marokrakóaratógép.

Fükaszálógép. Szénagyüjtő-gereblye.

Kaszaélesitő. Kévekötőzsineg.

Nemrég nyitottuk meg Budapesten uj üzletünket és azt magunk vezetjük egyenesen saját üzemünk szerint. Ezen idényben szolgálhatunk tiszta manillakötőzsineggel, melyet chicagói gyárunkban gyártottak.

Képes árjegyzékért és utmutatásokért tessék az alul jelzett czimhez fordulni:

Mc Cormick Harvesting Machine Company.

WILLIAM J. STILLMAN, igazgató.

Budapest, V., Váczi-ut 38. szám.

A dr. Aschenbrandt-féle

bordói-por

a legbiztosabb, kényelmes kezelésü és olcsó ellenszere

a szőlő- és a burgonya

peronosporájának

Ára Budapesten a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete" raktárában:

50 kgos zsákokban — — — à kg. 76 fill.
10 kgos zsákokban — — — a kg. 80 „
5 kgos zsákokban — — — à kg. 80 „

A szőlő első permetezéséhez 1%; második permetezéséhez 1½—2%; harmadik permetezéséhez 1½%-os oldatot használjunk. — Egy kat. holdra kell 3 permezéshez 22—25 kg. bordói por, 25—30%-al kevesebb, mint a tiszta rézszálicz-ból.— A port **konyhaszitán** a vizbe szitáljuk és kész az oldat.

A dr. Aschenbrandt-féle

réz-kénpor

a legbiztosabb, olcsó és a szőlőt egyéb betegségtől is védelmező ellenszere az

oidiummak (liszthartmat).

Ára Budapesten a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete' raktárában:

50 kg. zsákokban — — — à kg. 52 fill.
10 kg. zsákokban — — — à kg. 56 „
5 kg. zsákokban — — — à kg. 56 „

Ahol az 1899-ik évben volt **oidium**, először április hóban, a mikor a szőlő hajtása 10—12 cm., **porozzunk**; másodszor junius hó végén, harmadszor augusztus hóban. — Egy kat. holdra kell 3 porozásához 15—18 kg. **rézkénpor. Sokkal kevesebb fogy belőle, mint a közönséges kénporból.**

Az emelkedő rézgálicz és kénárak folytán a dr. Aschenbrandt-féle porok fenti árai csak idegleneseu köteleczk. — Tessék mielőbb a rendelést eszközölni, hogy a védekezés idejére a por kéznél legyen. Elkésett rendelések teljesitéseért nem szavatolunk, mert a gyártás korlátolt.

Permetező és fujtató gépek:

Vermorel-féle „**Eclair**" permetező — — 40 kor.
Vermorel-féle „**Torpille**" porozógép — — 36 kor.

Megfelelő magyar gyártmányok:

Permetező — — — — — — — — 32 kor.
Kézi **fujtató** (igen finoman poroz) — — — 10 kor.
Háti **porozó gép** (igen finoman poroz) — — 28 kor.

Az „Aschenbrandt-féle" porok megrendelhetők a vezérképviselő

Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél,

BUDAPEST, (Alkotmány-utcza 31. szám).

Ezenkivül megrendeléseket elfogadnak:

A „Borászati Lapok" kiadóhivatala,

BUDAPEST (Köztelek)

és a vidéki megbizottak.

!!A mezőgazdák figyelmébe!!

Haidekker Sándor

sodronyszövet-, fonat- és kerités-gyára

Budapesten, VIII., Üllői-ut 48. szám

jutányos áron szállit:

sodrony-keritéseket, magtár-ablakrostélyokat, szikrafogókat, kavics- és földrostákat, herefejtő- és toklászoló aczélszöveteket gömbölyü és négyszegletes **aczélsodronyból,**

választóhengereket

(Sortircylinder) cséplőgépekbe, valamint régi hengereknek uj sodrony-köpenynyel való ellátását,

takarmány- és trágyakosarakat, ökörszájkesarakat,

rostákba való **szitabetéteket** stb. stb.

Pontos és gyors kiszolgálás!

Árjegyzékek ingyen és bérmentve!!

AZ

ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET

felügyelete alatt álló

KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT

kiadásában a következő

gazdasági könyvek jelentek meg:

	fűzve frt.	kötve kr.
Cselkó és Kossutány *Takarmányozástan* —	2.40	3.—
Cserháti Sándor *Talajismeret* — — —	1.60	
Hilgard-Treitz *Szikes talajok* — — — —	—.80	1.—
Domokos K. *Gazdasági épitészet I-ső rész*	2.40	
Száhlender Gyula *Gazdasági épitészet II-ik rész* — — — — — — — —	2.60	3.—
Szüts Mihály *Mezőgazdasági becsléstan* —	2.60	3.—
Cserháti Sándor *Okszerű talajmivelés* — —	2.60	3.—
Acsádi Jenő *Mezőgazdasági Út-, Vasut- és Hidépitészet* — — — — — — — —	2.60	3.—
Molnár István *Gazdasági gyümölcstermelés*	2.—	2.40
Beiwinkler Vilmos *Fajbaromfi-tenyésztés* —	5.—	6.—
Rázsó Imre *Czukorrépa-magtenyésztés* —	1.—	—.—
Dr. Baross János *Idegenek birtokbeszerzése*	3.—	—.—

Megrendelések az

Orsz. Magy. Gazdasági Egyesület pénztári hivatalához

Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám (Köztelek)

intézendők.

A müveket bérmentve küldjük; s minden megrendelés után 25% engedményt adunk.

1930. szám.
a.

Hirdetés.

A 4. hadtest-parancsnokság területén fekvő cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok és intézetek 1900/1901. évi széna, alomszalma, ágyszalma, kemény tüzifa és kőszén szükségleteinek biztositása végett,
1900. évi julius 3-án a katonai élelmezési raktárnál Budapesten
1900. évi julius 5-én Kecskeméten
1900. évi julius 7-én Szolnokon
1900. évi julius 10-én Zomborban } az illető városi tanácsnál
1900. évi julius 12-én Szabadkán
mindenkor 10 órakor délelőtt, irásbeli lepecsételt boriték alatt benyujtandó ajánlatok utján, nyilvános tárgyalások fognak tartatni.

A részletesebb feltételek az 1900. évi junius hó 20-án lapunkban teljes szövegében megjelent „1930. számu hirdetmény"-ben, továbbá a cs. és kir. 4. hadbiztosságánál, a budapesti és székesfehérvári cs. és kir. katonai élelmezési raktárnál, Kecskeméten a 13. huszárezred parancsnokságánál megtekinthető 1900. évi junius hó 2-án kelt szállitási feltételek füzetében foglaltatnak.

Budapesten, 1900. évi junius hó 2-án.

A cs. és kir. katonai élelmezési raktártól
1035 **Budapesten.**

(Utánnyomás nem dijaztatik).

A világhirü és hazánkban nagy elterjedtségnek örvendő amerikai

„Deering"-féle fűkaszálógépeket, marokrakó aratógépeket és kévekötő aratógépeket,

valamint svéd acélból és aczélból készült **szénagyüjtőgépeket**

(lógereblyéket) van szerencsém a t. gazdaközönségnek akként ajánlani, hogy minden általam szállitott ilyen gépnek használhatóságáért és jó munkájáért, nemkülönben anyagának jóságáért elvállalom a felelősséget.

Szükséglet esetén kérem a megrendeléseket ezen gépekre nekem már most feladni, mivel azokat korlátolt számban hozatom Amerikából, megtörténhetne, hogy késői rendelményeket legnagyobb sajnálatomra már nem lennék képes foganatositani.

PROPPER SAMU
az amerikai Deering-gyár kiz. képviselője
BUDAPEST, V., Váczi-körut 52. szám.
— Árjegyzékekkel és elsörendü bizonyitványokkal kivánatra készséggel szolgálok. —

A magy. kir. államvasutak nyári menetrendje.

Érvényes 1900 évi május hó 1-étől.

A vonatok INDULÁSA Budapestről.

A keleti pályaudvaron

Vonat száma	óra	perc	vonat neme	Délelőtt
32	6	20	v. v.	N.-Kanizsa
608	6	30	gy. v.	Gyulafehérvár, N.-Szeben, Kolozsvár, Stanislau
10	6	50	sz. v.	Bécs, Graz
402	7	10	gy. v.	Kassa, Munkács
1002	7	15	„	Zágráb, Fiume, Róma
304	7	30	„	Ruttka, Berlin
1220	7	35	sz. v.	Hatvan
905	7	35	„	Belgrád, Brod
1506	7	50	„	Kassa, Csorba
1008	8	00	„	Zágráb, Fiume, Pécs
607	8	10	„	Arad, Brassó
606	8	20	„	Kolozsvár, Brassó
2	8	30	gy. v.	Bécs, Graz
408	8	30	sz. v.	Munkács, M.-Sziget
120	9	00	„	Bicske
1708	9	15	„	M.-Sziget, Stanislau
306	9	35	„	Ruttka, Berlin
				Délután
1514	12	10	sz. v.	Nagy-Káta
22	12	25	„	Bicske, N.-Kanizsa
210	12	55	„	Hatvan
310	1	20	„	Gödöllő
1402	1	45	gy. v.	Fehring, Graz
608	1	55	„	N.-Várad, Debreczen
602	2	15	„	Arad, Bukarest
4	2	20	„	Bécs, Páris, London
18	2	30	sz. v.	Bicske
404	2	35	gy. v.	Kassa, Lemberg
904	2	40	„	Konstantinápoly
812	2	45	sz. v.	Hatvan
516	2	55	„	Szolnok
1004	3	00	gy. v.	Zágráb, Fiume, Róma
1012	3	20	v. v.	Adony-Szabolcs, Paks
918	3	35	sz. v.	Szabadka
302	3	45	gy. v.	Ruttka, Berlin
12	4	30	sz. v.	Győr
308	5	20	„	Ruttka, Berlin
602	5	45	„	Kolozsvár, Brassó
218	6	25	„	Hatvan
1708	7	05	„	M.-Sziget, Stanislau
18	7	20	„	Bicske
24	7	35	„	N.-Kanizsa, Triest
1508	8	00	„	Kassa, Csorba
1006	8	30	„	Zágráb, Fiume, Karlstadt
407	8	50	„	Miskolcz, Lemberg
48	9	00	v. szsz	Bicske
562	9	15	gy. v.	Kolozsvár, Bukarest
1904	9	35	sz. v.	Gyékényes, Bród
1804	9	50	„	Fehring, Graz
608	10	00	„	Arad, Brassó
908	10	20	„	Belgrád, Eszék, Brod
1510	10	40	gy. v.	Kassa, Csorba
6	10	45	sz. v.	Bécs, Sopron
232	11	10	v. v.	Ruttka, Miskolcz

[1] Közlekedik Szomb- és vasárnapokon máj. 15-től bez. szept. 15-ig.
[2] Közlekedik jun. 1-től bez. szept. 15-ig.
[3] Közlekedik jun. 15-től bez. szept. 15-ig.

A nyugoti pályaudvaron

Vonat száma	óra	perc	vonat neme	Délelőtt
302	1	00	kel. ost. expr. v.	Bécs, Berl., Páris, Ostende, Lond.
3110	5	45	küld. ex	Bécs, Páris
107	5	55	sz. v.	Palota-Ujpest
124	6	15	„	Érsekujvár
6102	6	35	„	Czegléd, Szoln.
4109	6	45	„	Esztergom
108	6	55	„	Palota-Ujpest
6002	7	05	v. v.	Lajos-Mizse
1402	7	30	gy. v.	Zsolna, Berlin
118	8	00	„	Bécs
708	8	15	„	Temesvár, Orsova
712	8	20	sz. v.	Temesvár
2142	8	45	„	Nagy-Maros
170	9	15	„	Palota-Ujpest
116	9	35	„	Bécs, Berlin
				Délután
6104	12	05	sz. v.	Czegléd, Szoln.
172	12	15	„	Palota-Ujpest
128	12	25	„	Nagy-Maros
2140	12	40	„	Nagy-Maros
4106	12	50	„	Dorog
174	1	15	„	Palota-Ujpest
104	1	45	gy. v.	Bécs, Páris
4107	2	05	sz. v.	Pilis Csaba
128	2	15	„	P.-Nána, Léva
176	2	20	„	Palota-Ujpest
704	2	30	gy. v.	Bukarest
144	2	35	sz. v.	Érsekujvár
4108	2	40	„	Esztergom
720	2	45	„	Czegléd
6002	2	50	„	Lajos-Mizse
2180	3	30	„	Palota-Ujpest
718	4	25	„	Szeged
178	4	30	„	Palota-Ujpest
102	4	45	gy. v.	Bécs
13	4	50	sz. v.	Nagy-Maros
3140	5	45	„	Vácz
180	6	00	„	Palota-Ujpest
140	6	20	„	Párkány-Nána
716	7	00	„	Verciorova
4110	7	10	v. v.	Esztergom
6014	7	20	„	Lajos-Mizse
182	7	40	sz. v.	Palota-Ujpest
4138	7	50	„	Nagy-Maros
5154	8	20	„	Vácz
212	9	05	iv. szem.	Zsolna, Berlin
184	9	25	sz. v.	Palota-Ujpest
112	9	35	„	Bécs
708	10	10	gy. v.	Szeg., Versecz.
5186	10	20	sz. v.	Palota-Ujpest
152	10	30	„	Vácz
4908	11	20	keleti expr. v	Belgrád, Konstantin.
4708	11	50	kel. ost. expr. v.	Bukarest, Konstantin.

[1] Közlekedik jun. 1-től minden csütörtökön.
[2] „ Szomb- és vasárn. május 15-től.
[3] „ Szomb- és vasárn. máj. 15-től szept. 15-ig.
[4] „ Junius 1-től.
[5] „ minden kedd, csüt. és vasárnapon.
[6] „ minden hétfőn és szombaton.

A vonatok ÉRKEZÉSE Budapestre.

A keleti pályaudvaron.

Vonat száma	óra	perc	vonat neme	Délelőtt
645	5	00	iv. szem.	Arad
311	5	20	v. v.	Ruttka, Berlin
1707	5	45	sz. v.	M.-Sziget
607	6	10	„	Brassó, Arad
41	6	15	iv. szem.	Bicske
405	6	35	sz. v.	Lemberg, Miskolcz
7	6	40	„	Bécs, Sopron
1509	6	55	gy. v.	Csorba, Kassa
907	7	00	sz. v.	Belgrád, Brod
607	7	10	„	Brassó, Kolozsvár
1309	7	25	„	Graz, Fehring
209	7	30	„	Hatvan
501	7	30	gy. v.	Bukarest, Brassó
1021	7	35	v. v.	Paks, Adony-Szabolcs
1505	8	15	sz. v.	Kassa, Csorba
1015	8	20	„	Fiume, Zágráb, Eszék
1003	8	40	gy. v.	Róma, Fiume
5219	8	45	sz. v.	Hatvan
503	9	15	„	Szolnok
11	9	20	„	Győr
918	10	00	„	Szabadka
307	10	05	„	Ruttka, Fülek
23	10	15	„	N.-Kanizsa, Triest
				Délután
211	12	20	sz. v.	Hatvan
301	12	50	gy. v.	Berlin, Ruttka
903	1	00	„	Konstantinápoly
601	1	10	„	Bukarest, Arad
1901	1	35	„	Gyékényes, Pécs
401	1	30	„	Lemberg, Kassa
3	1	45	„	London, Páris, Bécs
603	1	50	„	N.-Várad, Debreczen
1201	2	05	„	Graz, Fehring
21	4	30	sz. v.	Bicske, N.-Kanizsa
313	5	35	„	Gödöllő
27	6	05	„	Győr
605	6	20	„	Brassó, Kolozsvár
905	6	40	„	Belgrád, Eszék
305	7	00	„	Berlin, Ruttka, Pöstyén
5	7	15	gy. v.	Bécs, Graz
609	7	20	sz. v.	Brassó, Arad
1007	8	00	„	Fiume, Zágráb, Pécs
1705	8	10	„	Stanislau, M.-Sziget
215	8	20	„	Bicske
407	8	30	„	Munkács, M.-Sziget
1001	8	35	gy. v.	Róma, Fiume, Zágráb
1507	8	50	sz. v.	Csorba, Kassa
419	9	00	„	Bicske
9	9	15	„	Bécs, Graz
303	9	25	gy. v.	Berlin, Ruttka
605	9	40	„	N.-Szeb. Gyulafehérv. Kolozsvár, Stanislau
25	9	50	sz. v.	Triest, N.-Kanizsa
407	10	00	gy. v.	Munkács, Kassa
5212	10	05	sz. v.	N. Káta
4217	10	30	„	Hatvan
417	10	40	„	Bicske

[1] Közlekedik junius 15-től bez. szept. 15-ig.
[2] Közlekedik május 15-től.
[3] Közlekedik jun. 1-től bez. szept. 15-ig.
[4] Közlekedik Szomb- és vasárnap május 15-től bez. szept. 15-ig.

A nyugoti pályaudvaron.

Vonat száma	óra	perc	vonat neme	Délelőtt
1701	12	50	kel. ost.	Konstantin., Bukarest
161	4	40	expr. v.	Palota-Ujpest
163	5	40	sz. v.	Palota-Ujpest
144	6	20	„	Vácz
6103	6	20	„	Szolnok, Czegl.
165	6	40	„	Palota-Ujpest
117	6	50	„	Bécs
709	7	15	„	Verciorova
4183	7	25	„	Dorog
217	7	35	iv. szem.	Berlin, Zsolna
167	7	45	sz. v.	Palota-Ujpest
6081	7	50	v. v.	Lajos-Mizse
5139	8	10	sz. v.	Nagy-Maros
713	8	25	„	K.-K.-Félegyh.
4101	8	35	„	Esztergom
125	8	45	„	Párkány-Nána
169	10	10	„	Palota-Ujpest
715	10	35	„	Szeged
143	11	05	„	Érsekujvár
				Délután
171	12	55	sz. v.	Palota-Ujpest
5141	1	15	„	Nagy-Maros
703	1	20	gy. v.	Bukarest
103	1	30	„	Páris, Bécs
173	1	50	sz. v.	Palota-Ujpest
175	2	05	„	Palota-Ujpest
6001	3	15	„	Lajos-Mizse
125	4	00	„	Nagy-Maros
5180	4	10	„	Palota-Ujpest
6105	4	20	„	Szolnok, Czegl.
4103	4	35	„	Esztergom
5141	5	25	„	Nagy-Maros
177	5	45	„	Palota-Ujpest
115	6	05	„	Bécs, Berlin
179	6	30	„	Palota-Ujpest
711	7	00	„	Temesvár
105	7	25	gy. v.	Bécs
707	7	30	„	Orsova, Temesv.
5147	8	00	sz. v.	Vácz
4105	8	15	„	Pilis-Csaba
181	8	25	„	Palota-Ujpest
129	8	45	„	Párkány-Nána
114	9	00	gy. v.	Bécs
1401	9	25	„	Berlin, Zsolna
4111	9	35	v. v.	Esztergom
719	9	50	sz. v.	Szolnok, Czegl.
183	10	05	„	Palota-Ujpest
153	10	20	„	Vácz
137	10	35	„	Nagy-Maros
5109	10	45	küld. ex.	Páris, Bécs
101	11	00	kel. ost. expr. v.	Lond., Ostend., Pár., Berl., Bécs
6013	11	10	v. v.	Lajos-Mizse
5901	11	20	keleti expr. v.	Konstantin., Belgrád
122	11	30	sz. v.	Érsekujvár
4187	11	45	„	Palota-Ujpest

[1] Érkezik minden hétfőn és csüt.
[2] Közlekedik junius 1-től.
[3] „ Szomb. és vasárn. máj. 15-től szept. 15-ig.
[4] „ Szomb. és vasárnap
[5] Érkezik jun. 1-től mind. szerdán.
[6] „ minden kedd, csütörtök és szombaton.

A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról.

				d. e.
—			—	

				d. u.
224	6	50	sz. v.	Pécs

A vonatok érkezése Buda-Császárfürdő kitérőhe.

				d. e.
4019	7	12	v. v.	Dorog
4001	8	45	sz. v.	Esztergom

				d. u.
4008	4	41	sz. v.	Esztergom
4005	8	29	„	Pilis-Csaba
4011	9	35	v. v.	Esztergom

[illegible]

KIS HIRDETÉSEK

[illegible]

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válaszra szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

Nagyobb

uradalomban gazdasági tiszti állás van [illegible] [illegible] Nagy-Lonz [illegible] 1064

Botos ispán

kerestetik egy kis [illegible] gazdaságba. [illegible] Gróf Zichy Károly [illegible] Abauj-megye. 1063

ÁLLÁST KERESŐK.

Földmives

és tejgazdaságot végzett egyén azonnali belépésre gazdaságban [illegible] 1069

Oly önálló

[illegible] galma által jövőjét megállapithatná, jelenleg Bars-megye legnagyobb kiterjedelmü uradal[illegible] 1072

Kezelőtiszti

[illegible]

Mérlegképes

könyvelő, [illegible]

Ispáni

[illegible]

Gazdasági

[illegible] 1045

Földmives-iskolát

végzett [illegible] len, gazdatiszt. 1897. évtől maig egy gazdagságban felmondatlan állása van, [illegible] hamarább [illegible] állását megváltoztatni akarja. Conveneziós állást is elfogad. Czim a kiadóhivatalban. 1056

Tejgazdasági

[illegible] 1099

Nőtlen,

[illegible] 1073

Állást keres

[illegible] 1075

ÁLLATOK.

Megvételre

[illegible] jó [illegible] Értesitést kér Vaiszlovich Emil Nagyváradon. Közvetitők díj[illegible] 1094

Eredeti

Rambouillet kosok 157

mindenkor nagyobb mennyiségben, dus választékban **kaphatók**

gróf Herberstein Albert

uradalmi jgazgatóságánál

Strilek,

Morvaország

Eladó.

[illegible] 1083

Igen szép, válogatott vörös-tarka [illegible] 9

növendék ökör és üsző borjakat

[illegible]

Jármos ökröket

[illegible]

Klein és Spitzer

Kis-Czelli kereskedők.

[illegible] bármikorra is elfogadtatnak.

2 dán dogg

gyönyörüen fejlett példányok [illegible] adók. Czim a kiadóban, 991

Komondorkölykek

[illegible] 1087

Simmenthali

[illegible] 1062

VEGYESEK.

Repcze,

árpa, buza

stb. aratásra

és szálas takarmány [illegible]

használva a gazda 100 koresztnél biztosan 6 koronát megtakarit buza kötéllel

1. szám ezre 14 korona
2. szám ezre 12 „
3. szám ezre 10 „

a palánkai vasuthoz szállitva. Tessék **prospectust** és **gazd. kötéláru árjegyzéket** kérni.

„Agricol"

Ausztria, Magyarország és **Olaszországban** szabadalmazott, puha s hideg vizben könnyen oldódó Káliszappan, rovarölő alkatrészekkel. **Legjobb óvszer a szőlővessző rovarok ellen,** különösen szénaféreg (bochilis ambriquella) **levéltetvek** és **vért.tvek** (schizoneura) a **gyümölcsfák,** ugyszinte **vetemény, réti füvek** és **virágférgek** ellen.

Árjegyzék és használati utasitás kívánatra **ingyen.**

F. Fenderl & Co.

szappangyára 730

TRIEST,

Via Limitanea 1.

Lancaster-fegyver,

12-es, Springer-féle bécsi gyárt[illegible] 978

Kiadó bérlet

[illegible] 1080

Elsőrendü birtok!

500 hold mind szántó és [illegible] 1057

Tejvétel!

[illegible] 1077

ELADUNK

és

kölcsön adunk

[illegible]

TAKARÓ

PONYVÁKAT,

[illegible]

TERMÉNY

ZSÁKOT

repczeponyvákat

[illegible]

KOHN ÉS STEIN

[illegible]

BUDAPEST, V. [illegible] 5.

Hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak Gyulafehérvár állomásán lévő pályavendéglő bérletére ezennel zárt ajánlatu pályázat hirdettetik.

A bérlet 1901. évi január hó 1-vel kezdődik és tart ezen időponttól számitott 3 éven át vagyis 1903. évi december hó 31-ig.

A bérleti feltételek a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének I. osztályában a rendes hivatalos órákban megtekinthetők vagy kivánatra postán megküldetnek, miért is ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az 1 kor. bélyeggel ellátott és „ajánlat a gyulafehérvári pályavendéglő bérletre" feliratu boritékra zárt ajánlatok lepecsételve 1900. évi julius hó 3-án, déli 12 óráig alulirott üzletvezetőség általános igazgatási (I.) osztályánál nyujtandók be.

Bánatpénz fejében 100, azaz egyszáz korona készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb f. évi julius hó 2-án, déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége gyüjtőpénztáránál Aradon leteendő. Az értékpapirok számitandók a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett 14 napnál nem régibb utolsó napi árfolyamon, de soha névértéken felül.

Takarékpénztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadtatnak el.

Ezen feltételektől eltérő vagy nem a kitüzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok közt a választás szabadon a bérösszegre való tekintet nélkül történik.

A magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége.

Gazdasági

[illegible] 1081

[redacted]

M. kir. államvasutak Igazgatósága 70728 [illegible]

Hirdetmény.

(Helyjegyek kiadása a párisi kiállitási expressvonathoz.)

A magyar királyi államvasutak igazgatóságától vett értesités szerint f. évi junius hó 1-től kezdve Budapest ny. p. u.-ról Párisba hetenkint egyszer és pedig minden csütörtökön reggeli 5 óra 45 perczkor induló és háló és étkező valamint közvetlen I. és II. oszt. kocsikkal ellátott ugynevezett „párisi kiállitási express vonat" fog közlekedni. Az ellenirányban ezen vonat minden szerdán éjjeli 10 óra 45 perczkor érkezik Budapest ny. p.-udvarra.

A Budapestről induló vonatnál levő számozott ülőhelyek előre megrendelhetők; e czélból helyjegyek fognak kiadatni, és pedig az I. osztályban 3 korona, a II. osztályban 2 korona áron.

Ezen helyjegyek Budapesten a nyugoti pályaudvar személypénztáránál, valamint a magyar királyi államvasutak budapesti I. és II. sz. városi menetjegyirodáiban, továbbá mindazon állomásokon, melyeken emlitett vonal megáll (Vácz, Párkány-Nána, Érsekujvár, Tótmegyar, Galánta és Pozsony) megrendelhetők és pedig a városi menetjegyirodákban és a közbenső állomásokon legkésőbben szerdán d. u. 5 óráig, Budapest nyugoti p. u.-on azonban a vonat indulásáig, megjegyezvén, hogy ezen helyjegyek csak akkor érvényesek, ha az utas legalább Bécs-Westbahnhof-ig szóló közvetlen jegygyel el van látva és utmegszakitás nélkül legalább Buchs-ig vagy azon tul utazik.

Helymegrendelés nélkül a vonat csak a még rendelkezésre álló ülőhelyek mérvéig és csakis Bécs-Westbahnhof-ig vehető igénybe.

A ki a vonatnál levő hálókocsiban kiván utazni, az a rendes menetjegy árán kivül hálókocsi pótilletéket tartozik fizetni.

A hálókocsiban helyet foglaló utasoknak helyjegyet nem kell váltaniok.

Végül felemlittetik, hogy ezen vonatoknál Párisból Budapest felé helyek meg nem rendelhetők és annak részvonalakon való igénybe vétele nincsen korlátozva.

Egyéb felvi'ágositással fentemlitett állomások és jegykiadóhelyek szolgálnak.

Budapest, 1900. május 29.

Az igazgatóság.

(Utánny. nem dijaztatik.)

[redacted]

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak alólirott üzletvezetősége nyilvános pályázat utján biztositani kivánja a vonalain alkalmazott azon hivatalnok és hivatalnok gyakornokai részére szükséges egyenruha darabok készitését, kik a fennálló egyenruházati szabályzat értelmében szolgálatközben egyenruhát viselni tartoznak.

Az ezen hivatalnok-gyakornokok által rendszerint viselendő egyenruhadarabok következők:

1. Nyári zubbony, 2. tavaszi és őszi zubbony, 3. téli zubbony, 4. nyári nadrág, sötétkékes, szürke vagy drap szinü posztóból, 5. Tavaszi és őszi nadrág, 6. Téli nadrág, 7. Tavaszi és őszi felöltő, 9. Nyári sapka, 10. Nyakra való, 11. Keztyü, 12. Karkötő.

Az 1—8 tét. alatt felemlitett ruha darabok készitéséhez megkivántató felső kelmék szállitása a magy. kir. államvasutak igazg. által biztositva lévén, tartozik azon czég, ki az 1—8 tét. alatt felsorolt ruha darabok elkészitésével megbizatni fog, a szükséges felső kelméket jelen pályázati hirdetmény kiegészitő részét képező részletes feltételek-ben megnevezett honi gyárban és árban beszerezni.

Ezen ruhadarabok elkészitésére és szállitására vonatkozó részletes feltételek megszerezhetők az alólirott üzletvezetőségnél a hivatalos órák alatt, mely feltételek aláirottan az ajánlattal együtt következő felirattal ellátva:

„Ajánlat a hivatalnoki egyenruha darabok elkészitése iránt" 1900. évi julius hó 10-ike déli 12 óráig az alólirott üzletvezetőséghez benyujtandók vagy posta utján beküldendők, hova is bánatpénz képen mely esetleg óvadék gyanánt is fog szolgálni 200 frt készpénzben vagy értékpapirokban 1900. évi julius hó 9-én déli 12 óráig beküldendő.

Az alólirott üzletvezetőség fenntartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül — tekintet nélkül az egység árakra — választhasson és fogadhasson el.

A m. kir. államvasutak üzletvezetősége Arad.

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gőzekével

hajlandó vagyok elvállalni; úgy

mélyrigelezást szőlő-telepitésekhez.

Érdeklődők kéretnek, hogy alantiakhoz forduljanak.

WOLFF ERNŐ, gőzszántási vállalkozó **BUDAPEST-KELENFÖLD.**

Haszonbérlet.

1901. évi november 1-től kezdve Diósjenő község határában (Nógrád-megyében) haszonbérbeadó egy

1529 kat. hold kiterjedésü birtok,

melyből **836 hold szántóföld, 166 hold rét,** a többi **legelő és erdő.** Bővebb fölvilágositást ad maga a tulajdonos **Almásy Ede** úr **Borostyánkőn** (Vas-megye) vagy **Spett Vincze** ügyvéd úr **Budapesten** (IV. Kecskeméti-utcza 14. sz.) 1053

A Szegedi kenderfonógyár részv.-társ. Szegeden

ajánl **araató gépekhez** való elismert kitünő minőségü

manila kévekötőfonalat,

valamint egy külön eljárással a czélnak époly jól megfelelően előállitott, több nagy uradalomban kipróbált, **20%-al olcsóbb**

kévekötőfonalat magyar kenderből

minden aratógép szerkezetnek megfelelő gombolyagban.

Ugyanott **gazdasági kötéláruk** és **valódi kenderzsákok** jutányos árban kaphatók. 822

A legjobb kutszivattyuk

ugyszinte mindennemü **szivattyukat,** minden czélra, **csöveket,**

vizellátási telepeket

Cs. és kir. udvari szállító

készit 466

Anton Kunz

Mähr.-Weisskirchen.

Prospectusok ingyen.

Egyedüli specialis ekegyártással foglalkozó Osztrák-Magyar monarchiában. gyár az

Egyedüli kizárólag sorbavetőgépekkel foglalkozó gyár az Osztrák-Magyar monarchiában.

Egyéb vagy más gyártmánnyal való összehasonlitás végett gyártmányainkat a t. gazdaközönség figyelmébe bocsájtom.

Egy és több vasu egyetemes ***aczélekéim*** *és*

talajmivelő eszközeim

olcsó ár, elsőrendü minőség és czélszerü szerkezetüknél fogva országszerte legjobb hirnévnek és kelendőségnek örvendenek.

Eperjes, 1898. október 3. legelső díj állami arany érem.

Árjegyzékekkel és árajánlattal szivesen szolgálok.

Bächer Rudolf

cs. és kir. kizárólagos ekegyára **BUDAPEST, VI. ker., Nagymező-utcza 68. sz.**

Magyarországi vezérképviselő: **Szücs Zsigmond.**

Az

„Unicum-Drill"

egyetemes ***sorbavetőgép*** sokoldalu használhatóságánál, czélszerü szerkezeténél fogva **egész Európában**

a legjobb hirnévnek és

a legnagyobb kelendőségnek

örvend, ezeknélfogva az összes eddigi vetőgépek között az

első helyet foglalja el.

Árjegyzék és bővebb felvilágositással készséggel szolgál:

Melichar Ferencz

cs. és kir. szab. kizárólagos vetőgépgyára Budapest, VI. ker., Nagymező-utcza 68.

„Pátria" irodalmi és nyomdai részvénytársaság nyomása, Budapest (Köztelek).